

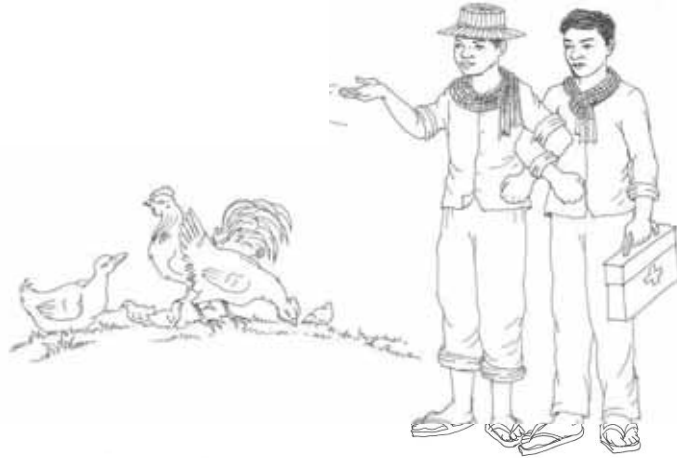
ການປ້ອງກັນ ແລະ ຄວບຄຸມພະຍາດ

ໄຂ້ຫວັດສັດປີກ

ໃນການລ້ຽງສັດປີກລະດັບຄອບຄົວ.

ຄຳແນະນຳສຳລັບ ພະນັກງານ ວິຊາການ

ສັດຕະວະແພດ ໃນ ສ.ປ.ປ. ລາວ

ອົງການອາຫານ ແລະ ການກະເສດ

ໂດຍການຮ່ວມມືກັບ

ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ (ສ.ປ.ປ.ລາວ)

ສາລະບານ

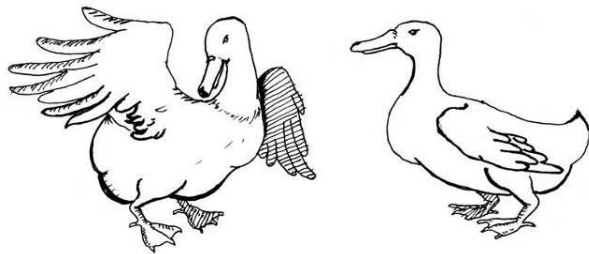
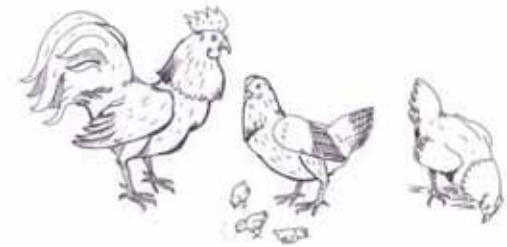
ພາກແນະນຳ	3
ພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ	4
ການຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພແມ່ນຫຍັງ?	9
ຈະເຮັດຫຍັງເພື່ອປ້ອງກັນຟາມໃນເວລາບໍ່ເກີດການລະບາດຂອງພະຍາດຢູ່ພາຍໃນແຂວງ ຫລື ປະເທດ?	100
ຈະເຮັດຫຍັງເພື່ອປ້ອງກັນຟາມໃນເວລາເກີດການລະບາດຂອງພະຍາດຢູ່ພາຍໃນແຂວງ ຫລື ປະເທດ?	200
ຈະເຮັດຫຍັງເມື່ອອັດຕາການຕາຍສູງ ຢູ່ໃນຟາມ?	255
ການປ້ອງກັນສຸຂະພາບຂອງຄົນ	36
ສັດຕະວະແພດບ້ານ ແລະ ພະນັກງານສັດຕະວະແພດຂັ້ນເມືອງ: ເປັນຄູ່ຂາຂໍ້ກຸນແຈ ທີ່ສຳຄັນ ໃນການຕໍ່ສູ້ກັບພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ	38

ສະແດງຄວາມຂອບໃຈ

ພວກເຮົາຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈ ບັນດາທ່ານທີ່ສ້າງກັດຢູ່ ອົງການກະສິກຳ ແລະ ສັດຕະວະແພດບໍ່ມີພິມແດນ (Agronomes & Vétérinaires Sans Frontières (VSF-CICDA)) ເປັນຜູ້ແຕ່ງ ບົດແນະນຳສະບັບນີ້ ພິເສດ: ທ່ານ ມາຣີ ອີດານ (Marie Edan), ທ່ານ ສະເຕຟານີ ເດສໂວ (Stephanie Desvaux), ທ່ານ ລີ ໂປຣຢຸດ (Ly Proyuth) ແລະ ທ່ານປາຕຣິກ ໂງຕີເອ (Patrice Gautier). ພວກເຮົາຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈເຊັ່ນດຽວກັນມາຍັງ ພະນັກງານຫລາຍໆທ່ານ ທີ່ສ້າງກັດຢູ່ສູນປ້ອງກັນພະຍາດສັດ, ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ, ອົງການອາຫານ ແລະ ການກະເສດປະຈຳ ສ.ປ.ປ.ລາວ ທີ່ນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ, ສູນກາງໃຫຍ່ ຂອງອົງການອາຫານ ແລະ ການກະເສດ ທີ່ໄດ້ສະລະເວລາ ອ່ານ ແລະ ກວດແກ້ ບົດແນະນຳສະບັບນີ້.

ພາກແນະນຳ

- ຄຳແນະນຳສະບັບນີ້ ໄດ້ສ້າງຂຶ້ນມາເພື່ອຮັບປະກັນການສະໜອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນຜູ້ຜະລິດນ້ອຍ ໃນຂົງເຂດອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້ ໄດ້ຢ່າງພຽງພໍ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າສາມາດເຂົ້າໃຈ ໃນການປ້ອງກັນ ແລະ ຄວບຄຸມພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ໄດ້ດີຂຶ້ນ.
- ຂໍ້ມູນຂ່າວສານນີ້ ຈະເຈາະຈົງໃສ່ ການລ້ຽງແບບຄອບຄົວ ແລະ ການຜະລິດຂະໜາດນ້ອຍ. ຄຳແນະນຳສະບັບນີ້ ຈະເນັ້ນໃສ່ບັນດາມາດຕາການທີ່ງ່າຍດາຍ ແລະ ບໍ່ຕ້ອງການງົບປະມານຫລາຍ ໃນການປ້ອງກັນ ແລະ ຄວບຄຸມພະຍາດນີ້.
- ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຄຳແນະນຳນີ້ ຈະບໍ່ສາມາດແຈກໃຫ້ທຸກຄອບຄົວລ້ຽງສັດປີກ ທີ່ມີຈຳນວນເປັນລ້ານໆ ໄດ້ທຸກຄົນ ໃນຕໍ່ໜ້າ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງໄດ້ຮວບຮວມເອົາ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານສຳລັບ ຊາວກະສິກອນ ຜູ້ລ້ຽງສັດປີກ ກັບຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ສຳລັບພະນັກງານສັດຕະວະແພດບ້ານເຂົ້າກັນ ແລ້ວແຈກໃຫ້ແຕ່ພະນັກງານສັດຕະວະແພດບ້ານ ເທົ່ານັ້ນ ເນື່ອງຈາກວ່າ ພະນັກງານສັດຕະວະແພດບ້ານ ສ່ວນໃຫຍ່ແລ້ວຈະເປັນຜູ້ໃຫ້ການບໍລິການ ດ້ານສຸຂະພາບສັດ ແກ່ຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງສັດປີກ ແລະ ເຂົາເຈົ້າຈະສາມາດເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນໄດ້ດີກວ່າ.

ຖືກຕ້ອງທີ່ສຸດ ຖ້າເຮົາແຈກຄຳແນະນຳນີ້ ໃຫ້ແກ່ພະນັກງານວິຊາການ ເນື່ອງໃນໂອກາດ ມີກອງປະຊຸມທີ່ມີ ພະນັກງານວິຊາການມາຈາກບ້ານ ຕ່າງໆ ຫລື ຊຸມຊົນຂອງເມືອງ. ໃນກອງປະຊຸມຈະໄດ້ມີໂອກາດ ສົນທະນາເຖິງເນື້ອໃນຂອງຄຳແນະນຳນີ້. ໃນເວລາເກີດການສົງໄສ ວ່າມີການລະບາດຂອງພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ຢູ່ພາຍໃນຂອບເຂດຂອງເມືອງ ຫລື ເຂດໄກ້ຄຽງສັດຕະວະແພດຂັ້ນເມືອງ ແລະ ບ້ານຈະບໍ່ເສັຽເວລາອີກ ເພາະໄດ້ສົນທະນາກັນມາກ່ອນແລ້ວ.

ພະຍາດ ໄຂ້ຫວັດສັດປີກ

*ພະຍາດ ໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ແມ່ນພະຍາດທີ່ອັນຕະລາຍ ຊຶ່ງສາມາດເຮັດໃຫ້ສັດປີກທັງໝົດໃນຟາມຕາຍໄດ້
ພະຍາດ ໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ແມ່ນພະຍາດທີ່ອັນຕະລາຍ ຊຶ່ງສາມາດແຜ່ລາມໄປສູ່ຟາມອື່ນ ແລະ ທົ່ວປະເທດໄວທີ່ສຸດ
ພະຍາດ ໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ແມ່ນພະຍາດທີ່ອັນຕະລາຍ ຊຶ່ງບາງຊະນິດສາມາດຕິດຕໍ່ໃສ່ຄົນ ແລະ ເຮັດໃຫ້ເສັງຊີວິດໄດ້*

- **ສາຍເຫດ ແລະ ຄວາມຮ້າຍແຮງຂອງເຊື້ອພະຍາດ:**

ພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ແມ່ນເກີດມາຈາກເຊື້ອຈຸນລະໂລກ, ພະຍາດຊະນິດນີ້ ສະແດງອາການ ດ້ວຍຫລາຍຮູບແບບ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ

- ສະແດງອາການແບບຮ້າຍແຮງ ແລະ ເຫັນອາການທົ່ວຕົນໂຕ = ເຊື້ອຮ້າຍແຮງ (HPAI)
- ສະແດງອາການແບບບໍ່ຮ້າຍແຮງ ແລະ ເຫັນອາການພຽງແຕ່ຢູ່ລະບົບຫາຍໃຈເທົ່ານັ້ນ = ເຊື້ອບໍ່ຮ້າຍແຮງ (LPAI)
- ບໍ່ສະແດງອາການພາຍນອກ.

- **ຊະນິດສັດທີ່ສາມາດຕິດເຊື້ອ ແລະ ຖືເຊື້ອຕາມທຳມະຊາດ:**

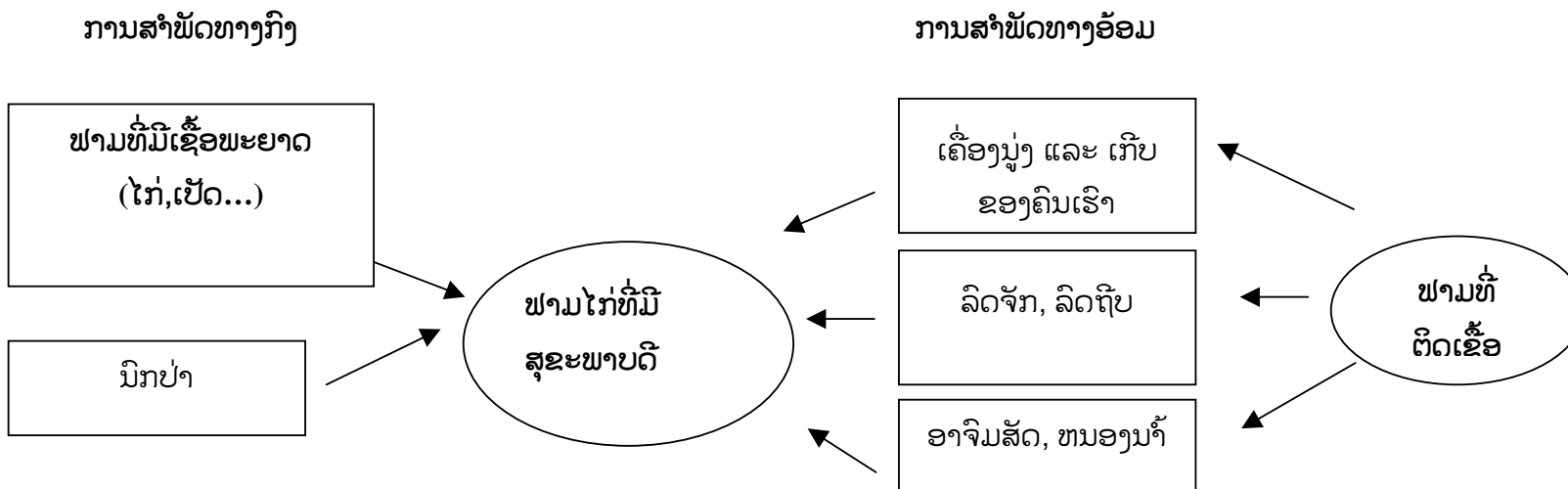
- ໄກ່, ເປັດ, ຫ່ານ, ໄກ່ງວງ, ໄກ່ຕ້ອກ, ນົກເປັດນ້ຳ, ນົກກະທາ, ນົກກາງແກ ແລະ ນົກປ່າຊະນິດອື່ນໆ ສາມາດຕິດເຊື້ອພະຍາດນີ້ໄດ້. ຂຶ້ນກັບຊະນິດເຊື້ອພະຍາດ ຫລື ໂຕຖືເຊື້ອ ຊຶ່ງອາດຈະສະແດງອາການພາຍນອກອອກມາໃຫ້ເຫັນ ຫລື ບໍ່ສະແດງອາການພາຍນອກໃດໆເລີຍ.

- **ພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ສາມາດຕິດຕໍ່ໃສ່ສັດໄດ້ດ້ວຍວິທີໃດ?**

ເຊື້ອພະຍາດເຂົ້າສູ່ຟາມລ້ຽງສັດປີກ ດ້ວຍຫລາຍເສັ້ນທາງ:

- ຊີ້ ຫລື ໄດ້ຮັບສັດປີກ ນຶ່ງ ຫລື ຫລາຍໂຕເປັນຂອງຂວັນເຂົ້າມາໃນຟາມ, ເຖິງວ່າສັດເຂົ້າມາໃຫມ່ນັ້ນ ບໍ່ໄດ້ສະແດງອາການເຈັບປ່ວຍໃຫ້ເຮົາເຫັນ.
- ຄົນ (ສະມາຊິກທຸກຄົນໃນຄອບຄົວ ແລະ ພີ່ນ້ອງ, ພະນັກງານສັດຕະວະແພດ, ພໍ່ຄ້າ, ບຸກຄົນນຳສົ່ງອາຫານສັດ ແລະ ອື່ນໆ) ທີ່ມາຈາກ ຟາມທີ່ຕິດເຊື້ອ, ຕະຫລາດທີ່ຂາຍສັດປີກ, ບ່ອນຂ້າສັດ, ຫ້ອງວິໄຈພະຍາດສັດ ແລະ ອື່ນໆ ທີ່ມີການຕິດເຊື້ອ ຫລື ປົນເປື້ອນດ້ວຍເຊື້ອພະຍາດດັ່ງກ່າວ. ຄົນເຫລົ່ານີ້ຈະສາມາດຖືເຊື້ອໄດ້ ໂດຍສາມາດຕິດຢູ່ນຳເຄື່ອງນຸ່ງ, ເກີບ, ລົດ (ຕີນລົດ), ແຕະສຳລັບໃສ່ໄຂ່ ແລະ ອື່ນໆ.
- ຊີ້ ຫລື ໄດ້ຮັບເປັນຂອງຂວັນ ສັດຊະນິດອື່ນເຂົ້າມາ (ຕົວຢ່າງຫມູ) ຈາກຟາມທີ່ມີໄກ່ຕິດເຊື້ອພະຍາດນີ້
- ຫມາທີ່ນຳເອົາຊາກສົບສັດປີກຕາຍ ມາຈາກຟາມທີ່ຕິດພະຍາດ

- ນົກປ່າທີ່ມີການເຄື່ອນຍ້າຍຈາກບ່ອນນຶ່ງ ໄປຫາບ່ອນນຶ່ງ. ນົກເຫລົ່ານີ້ສາມາດ ເຮັດໃຫ້ຟາມສາມາດຕິດເຊື້ອໄດ້ໂດຍຜ່ານການສຳພັດ ໂດຍກົງ ກັບນົກບ້ານ ຫລື ຜ່ານອາຈົມທີ່ ນົກເຫລົ່ານີ້ຖ່າຍລົງດິນ ຫລື ຫນອງນ້ຳ.
- ເປັດທີ່ອອກໄປຫາກິນ ແລະ ກັບມາຈາກທົ່ງນາ
- ສັດປີກທຸກຊະນິດ ທີ່ອອກໄປຫາກິນຢູ່ຂ້າງນອກຂອງຟາມ
- ມີການສຳພັດກັບ ຫນອງນ້ຳ
- ມີການສຳພັດກັບ ອາຈົມສັດທີ່ຕິດເຊື້ອພະຍາດ

ຮູບພາບ 1: ຫົນທາງ ການສຳພັດທາງກົງ ແລະ ທາງອ້ອມ ທີ່ສາມາດເປັນໄປໄດ້ ລະຫວ່າງ ສັດປີກທີ່ຕິດເຊື້ອ ແລະ ບໍ່ທັນຕິດເຊື້ອ ຊຶ່ງສາມາດນຳເຊື້ອພະຍາດ ໄຂ້ຫວັດສັດປີກເຂົ້າມາໃນຟາມໄດ້.

• ໄລຍະຟັກເຊື້ອ:

- ນັບຈາກ ຫລັງຈາກຕິດເຊື້ອແລ້ວ ສັດຈະສະແດງອາການ ພາຍນອກອອກມາໃຫ້ເຫັນ ໂດຍທົ່ວໄປ ປະມານ 2 ຫາ 5 ວັນ.

• ອາການພາຍນອກຂອງພະຍາດ:

ພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ຈະເຮັດໃຫ້ສັດປີກສະແດງອາການຄ້າຍຄືພະຍາດນິວຄາເຊັນ.

ທ່ານສາມາດສົງໄສວ່າເປັນພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ເມື່ອເວລາທ່ານສັງເກດເຫັນວ່າສັດປີກຕາຍແບບກະທັນຫັນ ຈຳນວນຫລາຍ ໂດຍບໍ່ຮູ້ສາຍເຫດ!

- ອາການພາຍນອກຂອງພະຍາດ ຈະສະແດງອອກມາໃນຫລາຍຮູບແບບທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ຊຶ່ງມັນຈະຂຶ້ນກັບຫລາຍປັດໃຈເຊັ່ນວ່າ: ຊະນິດຂອງ ເຊື້ອພະຍາດ, ຊະນິດຂອງສັດປີກ, ອາຍຸຂອງສັດ, ພະຍາດຊະນິດອື່ນ ອາດຈະແຊກຊ້ອນ ແລະ ສະພາບ ແວດລ້ອມພາຍນອກ.
- ພະຍາດເກີດຂຶ້ນຢູ່ໃນຜູງ ຢ່າງກະທັນຫັນ ແລະ ສັດປີກຕາຍເປັນຈຳນວນຫລວງຫລາຍ:
  - ຕາຍໄວຫລາຍ ຈົນບໍ່ເຫັນອາການເຈັບປ່ວຍເລີຍ.
  - ຫລື ສະແດງອາການເຫງົາ, ກິນອາຫານຫນ້ອຍ, ຂົນຫຍິງ ແລະ ມີອາການໄຂ້.
- ສັດປີກບາງໂຕ ຈະຢ່າງແບບອ່ອນເພັງ. ສັດປີກທີ່ເຈັບປ່ວຍ ຈະມຸບ ຫລື ຍືນ ແຕ່ຄໍຈະບິດໄປທາງຫລັງ (ຄ້າຍຄືນອນ) ຫົວຂອງສັດປີກ ຈະເຕືອຍ ລົງຈຸພິມດິນ.
- ສັດບາງໂຕ, ໂດຍສະເພາະໂຕທີ່ຍັງມີອາຍຸອ່ອນ ອາດຈະສະແດງອາການທາງ ລະບົບປະສາດ.
- ໄກ່ແມ່ຈະໄຂ້ ແຕ່ໄຂ້ທີ່ອອກມາ ຈະມີບໍ່ອ່ອນ ແລະ ຫລັງຈາກນັ້ນຈະຢຸດໄຂ້.
- ຫອນ ແລະ ຕ້າງຫູມີສີແດງຊ້ຳຊຽວ ແລະ ໄຄ່ບວມ ແລະ ບາງເທື່ອກໍມີຈຸດເລືອດອອກຢູ່ບໍລິເວນຈອມຫອນ
- ມີອາການຖອກທ້ອງເລື້ອຍໆ ແລະ ຫິວນ້ຳ
- ຫາຍໃຈໄວ ແລະ ຫອບ
- ບໍລິເວນຫນັງທີ່ບໍ່ມີຂົນຈະເຫັນຈຸດເລືອດອອກ, ໂດຍສະເພາະຢູ່ຂໍ້ຕໍ່ຂາ
- ອັດຕາການຕາຍສູງ ຢູ່ໃນລະຫວ່າງ 50% ຫາ 100%, ຢ່າງຫນ້ອຍສັດປີກຈຳນວນເຄິ່ງນຶ່ງ ຂອງຈຳນວນຜູງສັດ ຈະຕາຍ.

- ສຳລັບໄກ່ງວງ ມີອາການຄືກັບໄກ່ໄຂ່, ແຕ່ວ່າແກ່ຍາວເວລາຫລາຍກວ່າ 2 ຫາ 3 ມື້. ບາງຄັ້ງຄາວຫນັງຕາຕີບເຂົ້າ, ໄຄ່ບວມ ແລະ ຊຳ
- ເປັດ ແລະ ຫ່ານ ມີອາການຫັນໃຈຫອບ, ກິນອາຫານຫນ້ອຍ ແລະ ຖອກທ້ອງຄືກັນກັບໄກ່ໄຂ່, ບາງຄັ້ງມີອາການ ໄຄ່ຕາມບໍລິເວນດັງ
- ສຳລັບເປັດທີ່ຕິດເຊື້ອພະຍາດນີ້ ຈະບໍ່ສະແດງອາການ ຫລື ຮ່ອງຮອຍພາຍນອກໃດໆໃຫ້ເຫັນ ຈະເປັນສັດທີ່ຖືເຊື້ອພະຍາດນີ້.

• ຮ່ອງຮອຍຂອງພະຍາດ:

- ໃນກໍລະນີສັດປີກຕາຍຢ່າງກະທັນຫັນຍ້ອນພະຍາດ ຈະສະແດງຮ່ອງຮອຍອອກໃຫ້ເຫັນຫນ້ອຍທີ່ສຸດເຊັ່ນ:
  - ຮ່າງກາຍມີສະພາວະຂາດນ້ຳ, ກ້າມຊີ້ນ ແລະ ອະໄວຍະວະພາຍໃນຕ່າງໆ ມີລັກສະນະບວມນ້ຳ
- ໃນກໍລະນີສັດປີກຕາຍ ບໍ່ກະທັນຫັນ ຍ້ອນພະຍາດ:
  - ມີຈຸດເລືອດອອກຢູ່ ຫົວຕີນໂຕ, ໂດຍສະເພາະຈະມີຫລາຍ ບໍລິເວນຫລອດລົມ, ຫລອດຄໍ, ຫົວໃຈ ແລະ ອະໄວຍະວະອື່ນໆ.
- ໂດຍສະເພາະ ບໍລິເວນຫົວ ແລະ ຂໍ້ຂາ ມີລັກສະນະທີ່ງຸ່ມນ້ຳຊື້ນໃຕ້ຜິວຫນັງ
- ຊາກສົບສັດປີກ ອາດມີລັກສະນະບວມນ້ຳ
- ຢູ່ບໍລິເວນຕັບ, ປອດ, ມ້າມ ແລະ ຫມາກໄຂ່ຫລັງ ຈະປະກົດມີຈຸດເນື້ອຕາຍ ທີ່ມີສີເຫລືອງ ຫລື ສີຂີ້ເທົ່າ
- ຖົງອາກາດຈະປະກົດມີ ນ້ຳເມືອກ
- ມ້າມອາດມີຂະຫນາດໃຫຍ່ຂຶ້ນ ສີດຳ ແລະ ຈຸດເລືອດອອກ

• ໄຈ້ແຍກການບົ່ງມະຕິພະຍາດຈາກພະຍາດອື່ນ:

ພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກຊະນິດຮ້າຍແຮງອາດມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການ ໄຈ້ແຍກອອກຈາກ:

- ພະຍາດຊະນິດອື່ນ ທີ່ເປັນສາຍເຫດເຮັດໃຫ້ ສັດຕາຍແບບກະທັນຫັນ ເປັນຈຳນວນຫລວງຫລາຍເຊັ່ນ:
  - ພະຍາດນິວຄາເຊິນ;
  - ພະຍາດອະຫິວາເປັດ;
  - ທາດເບື້ອ;

- ພະຍາດຊະນິດອື່ນ ທີ່ເຮັດໃຫ້ຫອນ ແລະ ຕ້າງໂຄ່ບວມເຊັ່ນ: ພະຍາດອະຫິວາສັດປີກ ແລະ ພະຍາດທີ່ເຮັດໃຫ້ເກີດຈຸດເລືອກໄຫ້; ຊຶມເຊື້ອດ້ວຍເຊື້ອພະຍາດກາລະໂຣກ ຢູ່ບໍລິເວນຕ້າງ ແລະ ຫອນ.

ໃນກໍລະນີເກີດການລະບາດ ຂອງພະຍາດໃດນຶ່ງພາຍໃນຜູງສັດປີກ ເຮົາຕ້ອງສົງໄສວ່າແມ່ນພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກໄວ້ກ່ອນ ເຖິງວ່າຈະໄດ້ ວາງບັນດາມາດຕາການເພື່ອປ້ອງກັນ ແລະ ປິ່ນປົວພະຍາດຊະນິດອື່ນແລ້ວກໍຕາມ.

- **ການປິ່ນປົວພະຍາດສັດໃນຫ້ອງວິໄຈພະຍາດສັດ:**

ການໄຈ້ແຍກ ພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກຈາກພະຍາດອື່ນໆ ຈະມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກທີ່ສຸດ ຖ້າບໍ່ໄດ້ຜ່ານການວິໄຈ ແລະ ຍັງຍືນຈາກຫ້ອງວິໄຈພະຍາດສັດ, ແຕ່ວ່າກ່ອນທີ່ຈະຈັດຕັ້ງປະຕິບັດມາດຕາການໃດນຶ່ງ ໃນການຄວບຄຸມພະຍາດສັດ ສັດຕະວະແພດບ້ານ ບໍ່ໃຫ້ລໍຖ້າຜົນກວດ ຂອງຫ້ອງວິໄຈພະຍາດສັດ (ຈະໄດ້ອະທິບາຍລະອຽດ ໃນບົດຕໍ່ໄປໃນຄຳແນະນຳສະບັບນີ້). ໃນປັດຈຸບັນນີ້ ຈະບໍ່ໄດ້ອະທິບາຍກ່ຽວກັບເຕັກນິກ ວິທີການການເກັບສິນສ່ວນ. ມີແຕ່ພະນັກງານສັດຕະວະແພດ ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມໃນດ້ານ ເຕັກນິກການເກັບສິນສ່ວນສະເພາະຢ່າງຄັກແນ່ເທົ່ານັ້ນ ຈຶ່ງສາມາດເກັບສິນສ່ວນໄດ້. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ເຂົາເຈົ້າຈະເກັບ ເອົາສິນສ່ວນຈາກ ສັດທີ່ເຈັບປ່ວຍ ແລະ ສັດທີ່ຍັງແຂງແຮງກໍເກັບເອົາເຊັ່ນດຽວກັນ. ເຂົາເຈົ້າຈະເກັບເອົາ ຢ່າງໜ້ອຍ 6 ສິນສ່ວນຕໍ່ພາມນຶ່ງ.

- **ການປິ່ນປົວ:**

ພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ບໍ່ສາມາດປິ່ນປົວໄດ້.

- **ການສັກຢາປ້ອງກັນ:**

ຢາປ້ອງກັນພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກໄດ້ຜະລິດແລ້ວ ແລະ ຍັງຢູ່ໃນໄລຍະການປັບປຸງ. ມີແຕ່ອົງກອນສັດຕະວະແພດຂັ້ນສູນກາງເທົ່ານັ້ນຈະເປັນຜູ້ຕັດສິນວ່າຈະນຳເອົາຢາປ້ອງກັນຊະນິດດັ່ງກ່າວ ເຂົ້າມານຳໃຊ້ຢູ່ພາຍໃນປະເທດ ຫລື ບໍ່. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ການນຳໃຊ້ຢາປ້ອງກັນເປັນພຽງວິທີການໜຶ່ງສຳລັບການປ້ອງກັນ ແລະ ຄວບຄຸມພະຍາດເທົ່ານັ້ນ. ສ່ວນຫລັກການ ແລະ ວິທີການຄວບຄຸມພະຍາດ (ທີ່ໄດ້ລະບຸຢູ່ໃນປັດຈຸບັນນີ້) ຈະຕ້ອງໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ເຖິງວ່າເຮົາຈະມີຢາປ້ອງກັນ ແລະ ໄດ້ສັກແລ້ວກໍຕາມ.

- **ການຕິດຕໍ່ໃສ່ຄົນ:** ພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກບາງຊະນິດ ສາມາດຕິດໃສ່ຄົນໄດ້ ແລະ ເປັນອັນຕະລາຍເຖິງຕາຍໄດ້.

ການຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພແມ່ນຫຍັງ?

ແມ່ນວິທີການ ທີ່ຫລີກລ້ຽງບໍ່ໃຫ້ມີການພົວພັນກັນ ລະຫວ່າງສັດ ແລະ ພະຍາດ

- ການຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພ ແມ່ນວິທີການແກ້ໄຂບັນຫາໃນພາກປະຕິບັດຕົວຈິງ.
- ການຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພ ຈະບໍ່ໄດ້ນຳໃຊ້ງົບປະມານເປັນຈຳນວນຫລວງຫລາຍ, ແຕ່ສາມາດນຳໃຊ້ຢູ່ພາຍໃນ ຟາມຂອງທ່ານໄດ້.
- ຫລັກການທົ່ວໄປ ຂອງການຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພນີ້ ຈະສາມາດນຳໃຊ້ໄດ້ສຳລັບ ຟາມຜະລິດຂະໜາດໃຫຍ່ ແລະ ທັງຟາມຜະລິດນ້ອຍ ຫລື ການຜະລິດແບບຄອບຄົວ.
- ສຳລັບການຜະລິດແບບຄອບຄົວ, ການຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພ ຈະມີຄວາມຫລາກຫລາຍ, ງ່າຍດາຍ ແລະ ບໍ່ໄດ້ສິ້ນເບື້ອງງົບປະມານແຕ່ຢ່າງໃດ ໃນການນຳໃຊ້ບັນດາມາດຕາການຕ່າງໆ
  - ເອົາພະຍາດ ອອກໄກຈາກສັດປີກ
  - ເອົາສັດປີກ ອອກໄກຈາກພະຍາດ
- ຖ້າເຮົາບໍ່ປະຕິບັດຕາມ ບັນດາມາດຕາການຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພ, ຈະເຮັດໃຫ້ເຮົາສູນເສັງທັງເວລາ ແລະ ເງິນຄ່າເພື່ອກຳຈັດພະຍາດ ເມື່ອພະຍາດໄດ້ລະບາດ ຂຶ້ນໃນຟາມຂອງເຮົາ.
- ບັນດາມາດຕາການ ຂອງຫລັກການທົ່ວໄປ ຈະສາມາດຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໄດ້ຍາກ ໃນກໍລະນີເຮົາລ້ຽງເປັດຕາມທັງນາ. ຖ້າທ່ານບໍ່ສາມາດປະຕິບັດ ບັນດາມາດຕະການໄດ້ ທ່ານຕ້ອງມີຄວາມແນ່ໃຈວ່າ ເປັດຂອງທ່ານຢູ່ຕ່າງຫາກບໍ່ມີການພົວພັນ ກັບສັດປີກອື່ນໆ.
- ບັນດາມາດຕາການຕ່າງໆ ສາມາດນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນສະຖານະການທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ຕົວຢ່າງ, ຖ້າເກີດມີການລະບາດຂອງ ພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ຢູ່ໃກ້ກັບຟາມຂອງທ່ານ ທ່ານຕ້ອງໄດ້ນຳໃຊ້ມາດຕາການທີ່ຮັດກຸມ ແລະ ເຄັ່ງຄັດກວ່າໃນກໍລະນີປີກກະຕິ. ທ່ານສາມາດອ່ານລາຍລະອຽດໃນໜ້າ ຕໍ່ໆໄປ ກ່ຽວກັບບັນດາມາດຕາການ ທີ່ທ່ານຄວນນຳມາປະຕິບັດ ຂຶ້ນກັບສະພາບຂອງພະຍາດ ທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນເຂດຂອງທ່ານ.
- ຢ່າລືມວ່າ ບັນດາມາດຕາການທີ່ປ້ອງກັນ ທີ່ລະບຸໃນບົດແນະນຳສະບັບນີ້ ຈະສາມາດນຳໃຊ້ໄດ້ກັບທຸກໆພະຍາດ ບໍ່ແມ່ນແຕ່ພະຍາດໄຂ້ຫວັດ ສັດປີກພຽງຢ່າງດຽວເທົ່ານັ້ນ.

ເຮົາຈະເຮັດແນວໃດ ເພື່ອປ້ອງກັນຟາມລ້ຽງສັດ ເມື່ອເວລາບໍ່ເກີດການລະບາດຂອງພະຍາດຢູ່ພາຍໃນແຂວງ ຫລື ໃນປະເທດ?

- ສຳລັບພະຍາດ ໄຂ້ຫວັດສັດປີກ, ຈະບໍ່ມີເວລາໃດ ທີ່ພະຍາດດັ່ງກ່າວ ຈະມີອັດຕາການສ່ຽງຕໍ່າລົງຮອດສູນ. ເຖິງແມ່ນວ່າທ່ານຈະບໍ່ໄດ້ ຍິນການລາຍງານ ກ່ຽວກັບການລະບາດຂອງພະຍາດ ຢູ່ພາຍໃນແຂວງ ຫລື ທົ່ວປະເທດ, ທ່ານຕ້ອງ ຄິດວ່າອັດຕາການສ່ຽງຕໍ່າ ການເກີດການລະບາດພະຍາດ ຍັງມີຢູ່. ໃນກໍລະນີນີ້ ອັດຕາການສ່ຽງຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າຫາປານກາງ.
- ເມື່ອທ່ານ ໄດ້ຂ່າວກ່ຽວກັບການລະບາດຂອງພະຍາດຈາກແຂວງໄກ້ຄຽງແລ້ວ, ນັ້ນບໍ່ໄດ້ຫມາຍຄວາມວ່າ ຟາມທີ່ຢູ່ໄກ້ຄຽງ ຫລື ຟາມຂອງທ່ານ ຍັງບໍ່ທັນຕິດພະຍາດ. ຄົນ ຫລື ສັດປີກອາດຈະເດີນທາງມາຈາດເຂດລະບາດຂອງພະຍາດ ມາຫາຟາມຂອງທ່ານ ກ່ອນທີ່ທ່ານຈະສັງເກດເຫັນອາການຂອງພະຍາດ ແລະ ເກີດການລະບາດຂອງພະຍາດ.

⇒ ທ່ານຕ້ອງຄິດວ່າ ພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ອາດຈະມາຫາເຮົາໄດ້ທຸກເວລາ!

- ປະຕິບັດຕາມ ຫລັກການທົ່ວໄປ, ເຮົາຈະເຮັດໃຫ້ຟາມປອດຈາກພະຍາດນີ້. ຫລັກການທົ່ວໄປມີ:

ຮັກສາສັດປີກ ໃຫ້ຢູ່ໃນສະພາບດີ ຕະຫລອດເວລາ	ຮັກສາສັດປີກ ຢູ່ໃນສະພາບແວດລ້ອມ ທີ່ຮັບປະກັນ	ຮຸ້ມຄອງການເຂົ້າໄປໃນຟາມ
---	---	------------------------

⇒ ອີງໃສ່ຕົວທ່ານເອງ ທີ່ຈະສາມາດຮັກສາຟາມຂອງທ່ານ ໃຫ້ປອດຈາກພະຍາດ!

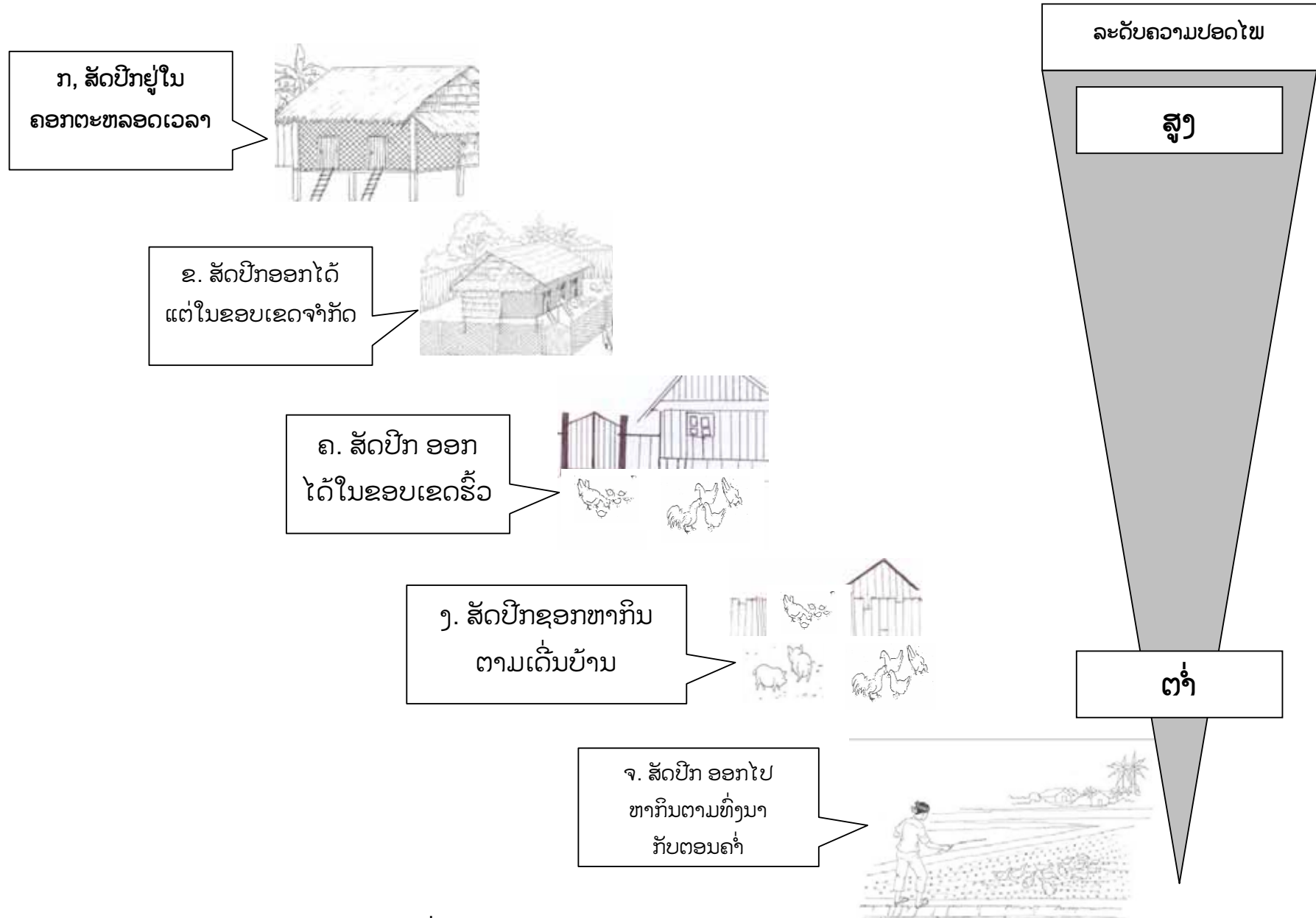
ຫລັກການທົ່ວໄປທີ 1: ຮັກສາສັດປີກ ໃຫ້ຢູ່ໃນສະພາບດີ ຕະຫລອດເວລາ

- ສັດປີກທີ່ຢູ່ໃນສະພາບດີ ຈະສາມາດຕ້ານທານກັບພະຍາດໄດ້ດີ. ສັດປີກທີ່ຢູ່ໃນສະພາບດີແມ່ນ:
  - ⇒ ມີນ້ຳດື່ມທີ່ສະອາດ ແລະ ອາຫານພຽງພໍຕະຫລອດເວລາ.
  - ⇒ ມີຄອກສັດທີ່ຮັບປະກັນ.
  - ⇒ ມີການຂ້າແມ່ທ້ອງ ແລະ ສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດ ຢ່າງປົກກະຕິ.
- ຖ້າສັດປີກບໍ່ຢູ່ໃນສະພາບດີ ຈະເຮັດໃຫ້:
  - ສາມາດຕິດພະຍາດໄດ້ຢ່າງງ່າຍດາຍ.
  - ການຜະລິດໄຂ່ໜ້ອຍລົງ, ຊີ້ນບໍ່ຫລາຍ ຊຶ່ງເປັນຜົນໃຫ້: ອາຫານໜ້ອຍລົງ ຫລື ລຸດຜ່ອນລາຍຮັບ ສຳລັບຄອບຄົວຂອງທ່ານ.

ຫລັກການທົ່ວໄປທີ 2: ຮັກສາສັດປີກ ຢູ່ໃນສະພາບແວດລ້ອມ ທີ່ຮັບປະກັນ.

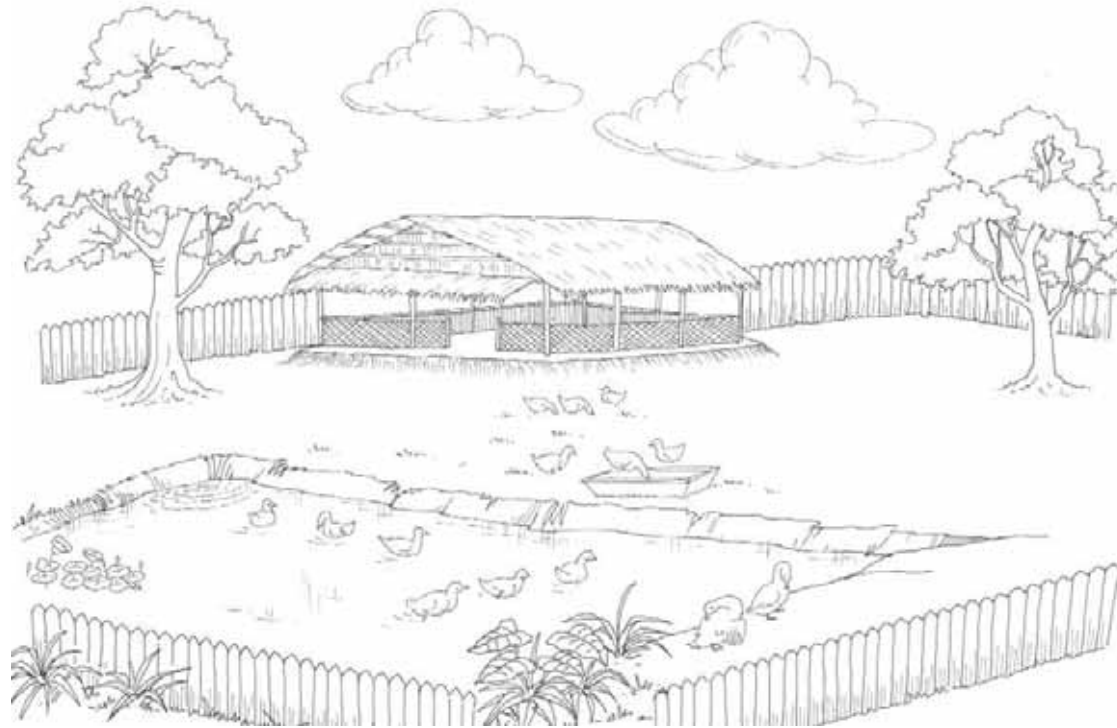
- ຄວາມຈິງແລ້ວ, ສັດປີກຄວນຮັກສາໄວ້ ຢູ່ໃນສະພາບແວດລ້ອມທີ່ຮັບປະກັນ. ແຕ່ວ່າສຳລັບການຜະລິດແບບຄອບຄົວແລ້ວ ຈະມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ຍາກ. ດັ່ງຮູບພາບຂ້າງລຸ່ມນີ້, ເພິ່ນໄດ້ຈຳແນກເປັນຫລາຍລະບົບການລ້ຽງ ແລະ ຈັດລຽງຕາມລຳດັບ ຄວາມປອດໄພ.
- ລະບົບໃດທີ່ສຸດ?

ລະບົບການລ້ຽງແບບ ກ ຈະດີກວ່າການລ້ຽງແບບ ຈ, ເພາະວ່າການສຳພັດກັນ ລະຫວ່າງສັດຂອງທ່ານ ກັບສັດທີ່ຕິດພະຍາດ ຫລື ສະຖານທີ່ ທີ່ປົນເປື້ອນດ້ວຍພະຍາດ ຈະໜ້ອຍທີ່ສຸດ ຍ້ອນວ່າສັດປີກ ຈະຢູ່ໃນຄອກຕະຫລອດເວລາ ບໍ່ໄດ້ອອກມາຫາກິນຕາມທຶງນາ.

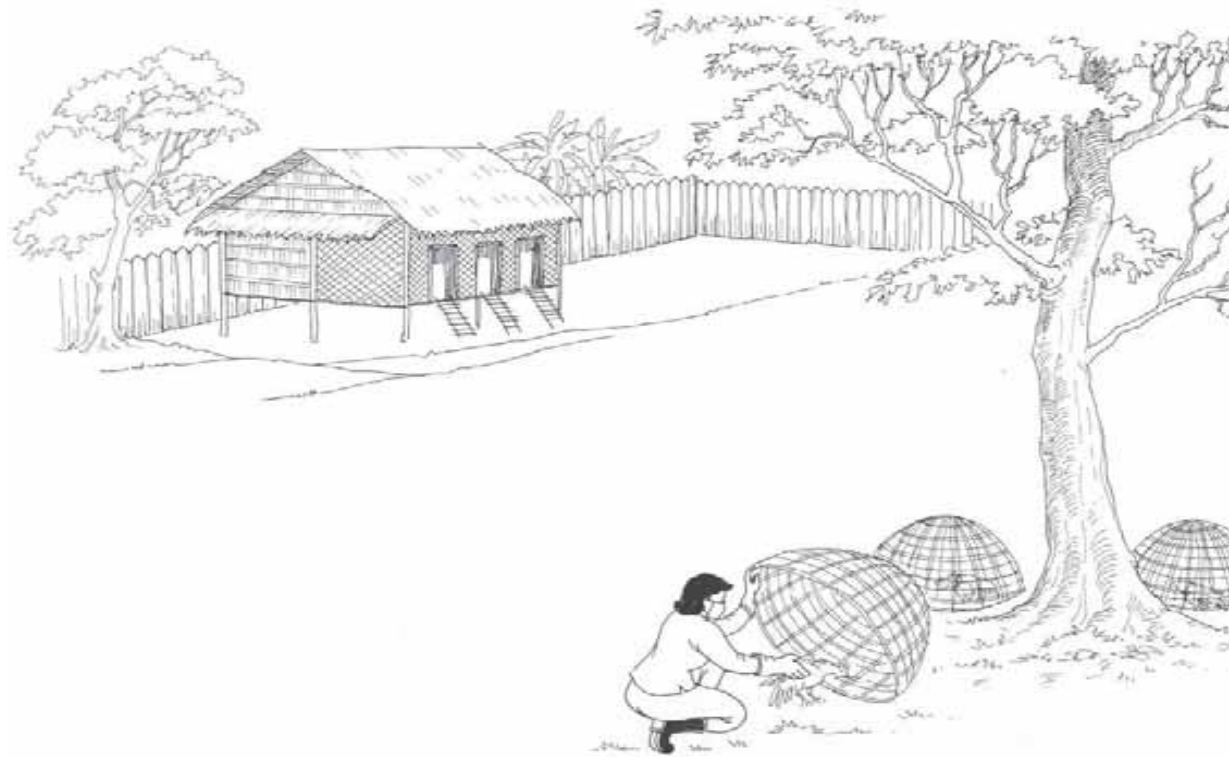
ຮູບພາບ 2: ລຳດັບການຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພຕໍ່ການຕິດພະຍາດ ອີງຕາມລະບົບ ການຜະລິດ.

- ການປະປ່ອຍເປັດ ຊອກຫາກິນຕາມທົ່ງນາ ແມ່ນຫີນທາງທີ່ງ່າຍທີ່ສຸດ ທີ່ສາມາດສ້າງລາຍຮັບໄດ້ດີ ໂດຍທີ່ບໍ່ໄດ້ລົງທຶນສູງ ແຕ່ ພັດມີຄວາມສ່ຽງສູງໃນການຕິດພະຍາດ. ດັ່ງນັ້ນ, ດີທີ່ສຸດເຮົາຄວນມີຫນອງ ພ້ອມດ້ວຍຮີ້ວອອ້ມ.
  - ⇒ ທາງອອກທີ່ດີແມ່ນ ສ້າງຄອກໃຫ້ເປັດນອນຕອນກາງຄືນ ແລະ ມີຮີ້ວອອ້ມບໍລິເວນ ທີ່ເປັດຫາກິນ (ດີແທ້ໃຫ້ມີ ຫນອງນໍ້າ).

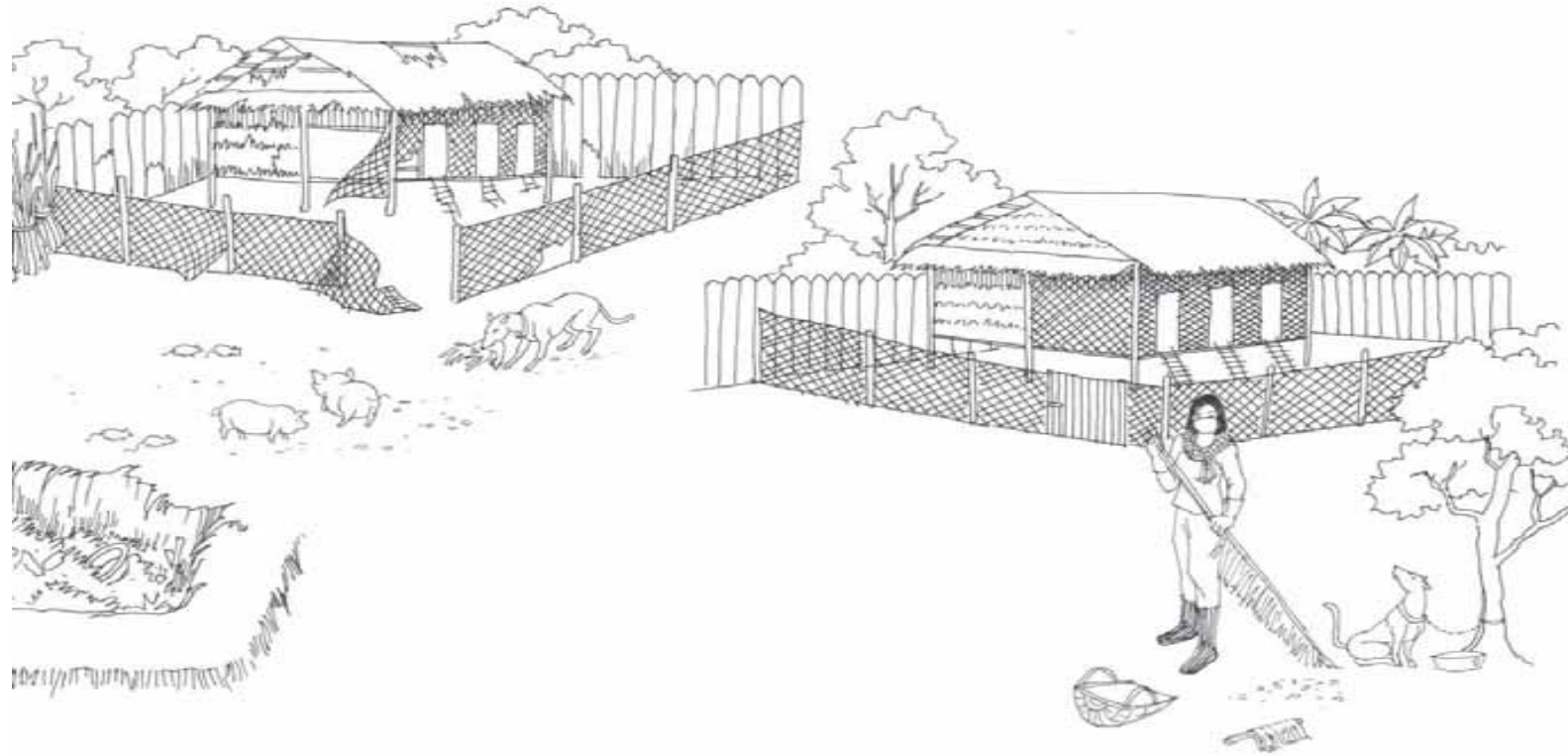
ຮູບພາບ 3: ບ່ອນລ້ຽງເປັດທີ່ມີຮີ້ວອອ້ມ.

- ⇒ ຖ້າທ່ານອະນຸຍາດໃຫ້ ສັດປີກເຂົ້າໄປໃນບໍລິເວນຟາມ, ທ່ານຕ້ອງໄດ້ທໍາຄວາມສະອາດ ພື້ນດິນໃຫ້ສະອາດຕະຫລອດເວລາ.
- ⇒ ຖ້າທ່ານສັງເກດເຫັນວ່າ ສັດປີດຂອງທ່ານເລີ້ມເຈັບປ່ວຍ ຈຶ່ງຮີບເອົາອອກຈາກຝູງ ແລ້ວຂັງໄວ້ຢູ່ໃນຄອກຕ່າງຫາກ. ສັດປີກເຫລົ່ານັ້ນ ບໍ່ໃຫ້ມີການພົວພັນກັບສັດປີກອື່ນໆ.

ຮູບພາບທີ 4: ການແຍກສັດທີ່ເຈັບ ອອກຈາກຝູງ.

⇒ ເວລາທ່ານຈະສັງເກດ ຫລື ຈະເລີ້ມກິດຈະກຳໃດໜຶ່ງກັບສັດປີກ, ທຸກຄັ້ງຕ້ອງເລີ້ມກັບຝູງທີ່ຍິ່ງແຂງແຮງດີ ແລ້ວຈຶ່ງໄປຫາຝູງທີ່ເຈັບປ່ວຍ.

ຮູບພາບທີ 5: ການຖິ້ມຄອງຟາມທີ່ບໍ່ດີ (ຊ້າຍ) ແລະ ຖິ້ມຄອງທີ່ດີ (ຂວາ)

ຫລັກການທົ່ວໄປທີ 3: ການຄຸ້ມຄອງ ການເຂົ້າໄປໃນຟາມ

ການຄຸ້ມຄອງ ການເຂົ້າໄປໃນຟາມແມ່ນຫຍັງ?

- ທຸກຄົນທີ່ມາຈາກສະຖານທີ່ຕ່າງໆ ທີ່ມີສັດປົກເຈັບປ່ວຍ, ຈະສາມາດນຳເອົາເຊື້ອພະຍາດມານຳ ເຄື່ອງນຸ່ງ, ເກີບ:
  - ສະມາຊິກພາຍໃນຄອບຄົວ: ກັບມາຈາກເຮືອນຂອງເພື່ອນບ້ານ, ຈາກຕະຫລາດ, ຈາກທົ່ງນາ.
  - ພີ່ນ້ອງຂອງຄອບຄົວ: ມາເນື່ອງໃນໂອກາດພິເສດ (ກິນດອງ, ປີໃຫມ່)
  - ເພື່ອນບ້ານທີ່ຢູ່ໄກໆ
  - ພໍ່ຄ້າມີກາງທີ່ເຂົ້າມາຊື້ຂາຍສັດປົກ, ຫມູ, ງົວ, ຄວາຍ ຫລື ຜະລິດຕະພັນກະສິກຳອື່ນໆ.
  - ສັດຕະວະແພດທີ່ມາປິ່ນປົວ ຫລື ສັກຢາປ້ອງກັນໃຫ້ແກ່ສັດຂອງທ່ານ. ເຂົ້າເຈົ້າອາດຈະໄປຢ້ຽມຢາມຟາມທີ່ຕິດພະຍາດມາກ່ອນແລ້ວ.
- ໄກ່, ເປັດ, ຫມູນ້ອຍໃຫມ່ ທີ່ຊື້ມາຈາກພໍ່ຄ້າມີກາງ, ຈາກຟາມເພື່ອນບ້ານໄກໆ, ຈາກຕະຫລາດ.
- ຊື້ອາຫານສັດ, ອຸບປະກອນ ແລະ ອື່ນໆ
- ລົດຈັກ, ລົດຖີບ ຫລື ພາຫານະຊະນິດອື່ນໆ ທີ່ເຂົ້າມາໃນຟາມ.
- ຫມາ ຫລື ແມວ ທີ່ນຳເອົາຊາກສົບສັດຕາຍເຂົ້າມາ.
- ອາຈິມສັດ ທີ່ຊື້ມາຈາກຟາມອື່ນ.

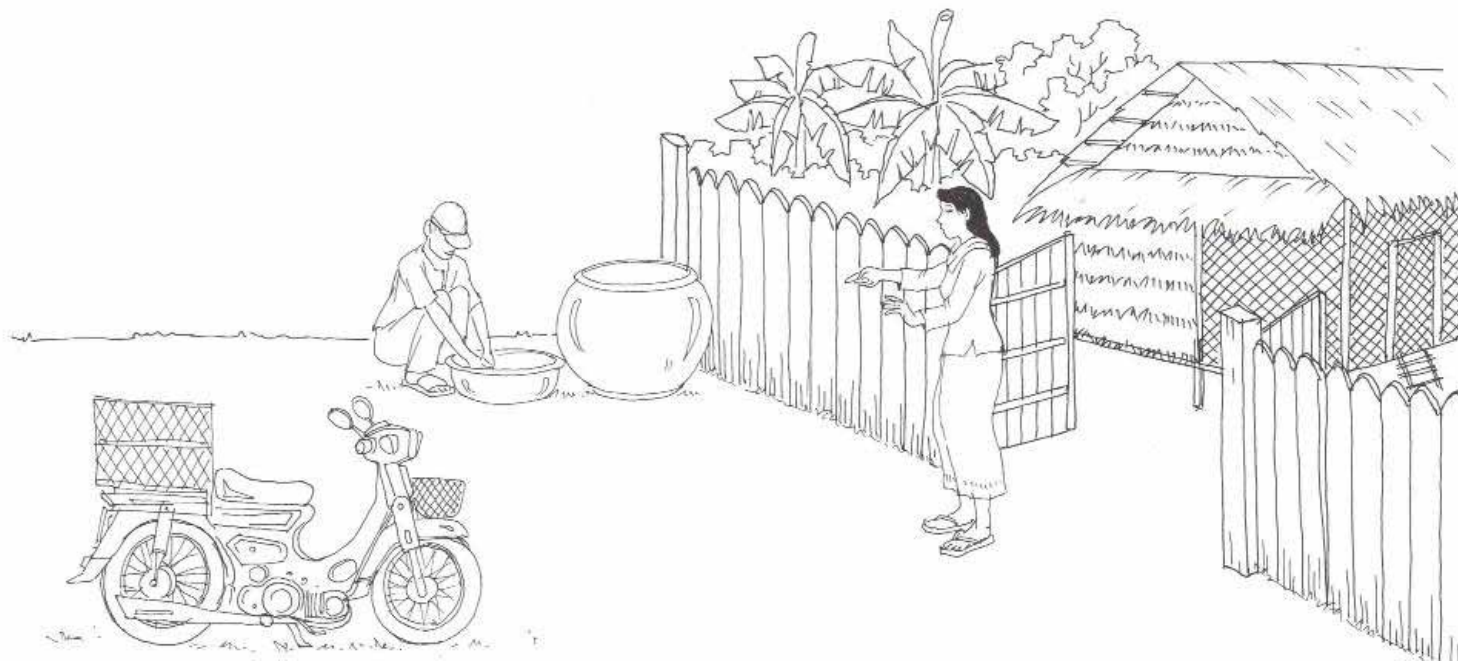

ທ່ານສາມາດເຮັດຫຍັງໄດ້ແດ່?

ຄຳແນະນຳເຫລົ່ານີ້ ຈະມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນທາງປະຕິບັດຕົວຈິງ ແຕ່ວ່າມັນແມ່ນທິນທາງທີ່ດີທີ່ສຸດ ເພື່ອປ້ອງກັນສັດ ແລະ ລາຍຮັບຂອງ ຊາວກະສິກອນ!

ຄຳແນະນຳນີ້ ຈະເນັ້ນໃສ່ການປ່ຽນແປງດ້ານຄວາມເຄີຍຊົນ, ມັນຈະມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກທີ່ສຸດ ທີ່ຈະປ່ຽນແປງທຸກຢ່າງໄດ້ພາຍໃນຊ່ວງໄລຍະເວລາ ສັ້ນໆ, ແຕ່ວ່າ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ໂຕທ່ານເອງ ຕ້ອງໄດ້ພະຍາຍາມປ່ຽນແປງຄວາມເຄີຍຊົນເຫລົ່ານັ້ນ ເທື່ອລະເລັກເທື່ອລະຫນ້ອຍ.

- ⇒ ທ່ານຕ້ອງຄິດຢູ່ສະເໝີວ່າ ໂຕທ່ານເອງ ຫລື ບຸກຄົນໃດນຶ່ງອາດຈະສາມາດນຳເຊື້ອພະຍາດໄດ້!. ໃຫ້ລະວັງຮອດ ບຸກຄົນທີ່ທ່ານຮູ້ຈັກ ເຂົາເຈົ້າດີ ທີ່ສຸດ.
- ⇒ ພະຍາຍາມ ໃຫ້ບັນດາແຂກທີ່ມາຢ້ຽມຢາມ ໃຫ້ຢູ່ຫ່າງໄກຈາກສະຖານທີ່ ສັດປີກອາໄສຢູ່ ຫລື ກິນ.
- ⇒ ຕ້ອງຂໍຮ້ອງ, ໂດຍສະເພາະພໍ່ຄ້າມືກາງ ທີ່ກຳລັງຂົນສົ່ງສັດປີກ, ໃຫ້ປະພາບານະ, ລົດຈັກ ຫລື ລົດຖີບໄວ້ຂ້າງນອກຂອງຟາມ.
- ⇒ ບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ ບັນດາພໍ່ຄ້າເຂົ້າໄປໃນຟາມໄກ່. ໃຫ້ທ່ານໄປເອົາໄກ່ ມາໃຫ້ເຂົາເຈົ້າເອງ ຢູ່ນອກຟາມ ຖ້າເຂົາເຈົ້າຕ້ອງການຊື້.
- ⇒ ທ່ານ ແລະ ຊາວກະສິກອນຕ້ອງໄດ້ລ້າງມືດ້ວຍສະບູ ທຸກຄັ້ງທັງກ່ອນ ແລະ ຫລັງການດຳເນີນກິດຈະກຳໃດນຶ່ງ ກັບສັດຂອງທ່ານ.
- ⇒ ຊາວກະສິກອນຕ້ອງໄດ້ປ່ຽນຖ່າຍເຄື່ອງນຸ່ງ ຫລັງຈາກທີ່ກັບມາຈາກຂ້າງນອກ, ໂດຍສະເພາະຈາກຟາມລ້ຽງສັດບ່ອນອື່ນ.
- ⇒ ຖ້າເປັນໄປໄດ້:
  - ຊາວກະສິກອນ ຄວນມີອ່າງນ້ຳ ແລະ ສະບູໄວ້ຢູ່ປະຕູເຂົ້າຟາມ ເພື່ອໃຫ້ທຸກໆຄົນສາມາດທຳຄວາມສະອາດມື, ເກັບ, ຕົ້ນລົດຖີບ ຫລື ລົດຈັກ ກ່ອນທີ່ຈະເຂົ້າໄປໃນຟາມ.
  - ຊາວກະສິກອນ ຕ້ອງມີເກັບ ສຳລັບແຂກທີ່ມາຢ້ຽມຢາມ ຊຶ່ງໃຫ້ບັນດາແຂກປິດເກັບຂອງເຂົາເຈົ້າ ໄວ້ຂ້າງນອກ ແລ້ວໃສ່ເກັບ ທີ່ຕຽມໄວ້ ເຂົ້າໄປໃນຟາມ. ຖ້າບໍ່ມີ, ເຈົ້າຂອງຟາມຕ້ອງໄດ້ຂໍຮ້ອງ ໃຫ້ເຂົາເຈົ້າລ້າງ ຫລື ຄູເກັບເຂົາເຈົ້າ ກ່ອນຈະເຂົ້າໄປໃນຟາມ.

ຮູບພາບ ທີ 6: ການຄຸ້ມຄອງການເຂົ້າຟາມທີ່ດີ (ລົກຈັກປະໄວຢູ່ຂ້າງນອກ, ລ້າງມື ແລະ ໃສ່ເກີບທີ່ກະກຽມໄວ້ໃຫ້)

- ⇒ ຖ້າຊາວກະສິກອນ ນຳເອົາ **ອາຈິມສັດ** ມາຈາກຟາມອື່ນ, ມັນມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ສຸດ ຈະຕ້ອງໄດ້ເກັບໄວ້ໃນສະຖານທີ່ທີ່ຮັບປະກັນ ຢ່າງຫນ້ອຍ 3 ອາທິດ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ສິດຜິ່ນຢາຂ້າເຊື້ອໃສ່ ເພື່ອຂ້າເຊື້ອພະຍາດ. ຕ້ອງໄດ້ປັ້ນອາຈິມສັດເລື້ອຍໆ (ທຸກໆ 2 ຫລື 3 ມື້, ຊຶ່ງຈະເຮັດໃຫ້ ເຊື້ອພະຍາດ ອອກມາສູ່ອາກາດພາຍນອກ ແລະ ຕາຍ).
- ⇒ **ການກັກກັນສັດ:** ຖ້າຊາວກະສິກອນ ມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຊື້ສັດເຂົ້າມາໃໝ່, ລາວຕ້ອງໄດ້ນຳເອົາສັດທີ່ຊື້ມາໃໝ່ ໄປກັກຂັງໄວ້ ບ່ອນອື່ນຕ່າງຫາກ ໂດຍບໍ່ໃຫ້ມີການສຳພັດ ກັບສັດເກົ່າທີ່ມີໃນຟາມຢ່າງຫນ້ອຍ 2 ອາທິດ. ເພາະວ່າ ຖ້າເວົ້າສັງເກດ ສັດທີ່ຊື້ເຂົ້າມາໃໝ່

ດ້ວຍສາຍຕາເປົ່າ ອາດຈະເບິ່ງຄືວ່າແຂງແຮງດີ ແຕ່ບໍ່ມີໃຜຮູ້ຈັກວ່າສັດດັ່ງກ່າວຖືເຊື້ອພະຍາດມານາ ຫລື ບໍ່. ຖ້າສັດເຫລົ່ານັ້ນຖືເຊື້ອມັນບໍ່ພຽງແຕ່ຈະເຮັດໃຫ້ ສັດເຫລົ່ານັ້ນຕາຍເທົ່ານັ້ນ, ສັດຂອງທ່ານທີ່ມີໃນຟາມທັງຫມົດ ອາດຈະຕາຍໄດ້ເຊັ່ນດຽວກັນ.

⇒ ສຳລັບສັດປີກ, ທ່ານສາມາດນຳເອົາສັດໄປຂັງໄວ້ໃນຊຸ່ມກຳໄດ້ ແລະ ໃຫ້ຮັບປະກັນວ່າສັດປີກໂຕອື່ນໆທີ່ມີໃນຟາມ ບໍ່ສາມາດເຂົ້າມາໄກ້ບໍລິເວນ ທີ່ທ່ານຂັງສັດປີດທີ່ຊື່ມາໃຫມ່ນັ້ນໄດ້.

ຮູບພາບ7: ຫລັກການການກັກກັນສັດ.

ທ່ານຈະປ້ອງກັນຟາມຂອງທ່ານແນວໃດ ຖ້າໄດ້ຮັບລາຍງານເກີດການລະບາດຂອງພະຍາດ ຢູ່ພາຍໃນປະເທດ ຫລື ພາຍໃນແຂວງ?

- ໃນເວລາທ່ານໄດ້ຮັບຂ່າວວ່າ ມີການລະບາດຂອງພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ຢູ່ພາຍໃນປະເທດ ຫລື ໃນແຂວງ, ຊຶ່ງມັນຈະເປັນໄປໄດ້ວ່າ ພະຍາດດັ່ງກ່າວອາດຈະມີຢູ່ໄກ້ຟາມຂອງທ່ານແລ້ວ. ຍ້ອນທັງຄົນ ແລະ ສັດອາດຈະເດີນທາງມາຈາກເຂດທີ່ກຳລັງລະບາດ ມາຫາທ່ານ ກ່ອນທີ່ເຮົາຈະສັງເກດເຫັນອາການ ແລະ ມີການລະບາດຂອງພະຍາດ.

⇒ ມີແມ່ນສະຖານະການ ທີ່ມີຄວາມສ່ຽງສູງ!

⇒ ຕ້ອງຄິດວ່າ ພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ອາດຈະຢູ່ໄກ້ທ່ານທຸກເວລາ!

- ໂດຍປະຕິບັດຕາມ ບາງມາດຕາການພື້ນຖານ ຈະເຮັດໃຫ້ຟາມຂອງທ່ານປອດໄພຈາກພະຍາດ. ມາດຕາການພື້ນຖານມີ:

ຮັກສາສັດປີກຂອງທ່ານ ຢູ່ໃນສະພາບແວດລ້ອມ ທີ່ປິດ.

ບໍ່ໃຫ້ຊີ້ ຫລື ຮັບເອົາສັດ ໃໝ່ ເຂົ້າມາໃນຟາມ.

ລຸດຜ່ອນ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ຄົນນອກ ເຂົ້າມາໃນຟາມ.

ຫມັ້ນທຳຄວາມສະອາດ ຟາມ, ຄອກສັດ, ອຸບປະກອນຮັບໃຊ້, ພາຫານະ ໃຫ້ເປັນປົກກະຕິ

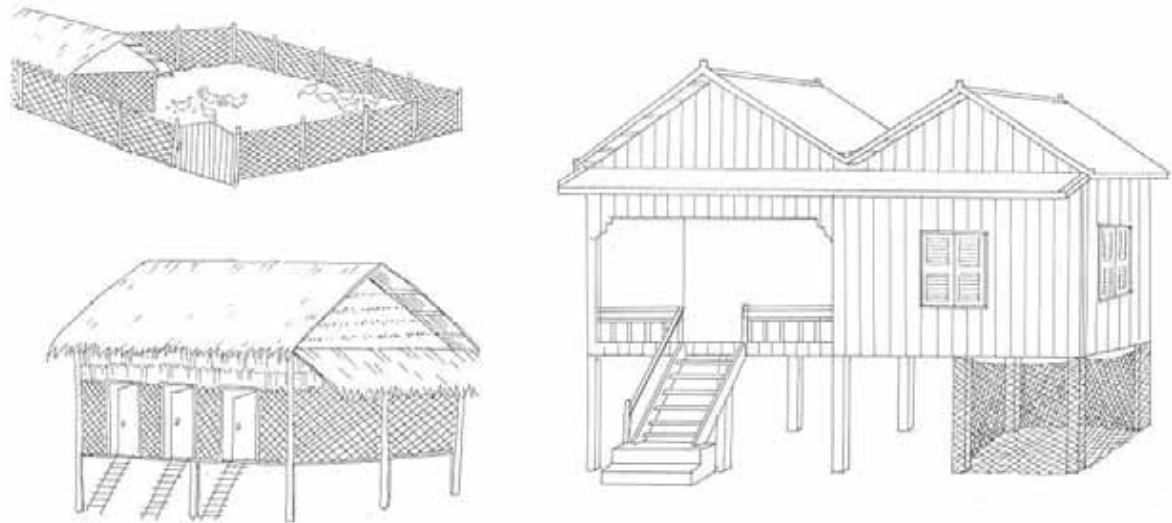
ເກັບອາຈີມສັດ ໃຫ້ດີ.

⇒ ຢາກໃຫ້ຟາມຂອງທ່ານ ປອດຈາກພະຍາດ ຕ້ອງອີງໃສ່ຕົວທ່ານເອງ!

ມາດຕາການພື້ນຖານທີ 1: ຮັກສາສັດປີກຂອງທ່ານ ຢູ່ໃນສະພາບແວດລ້ອມທີ່ປິດ.

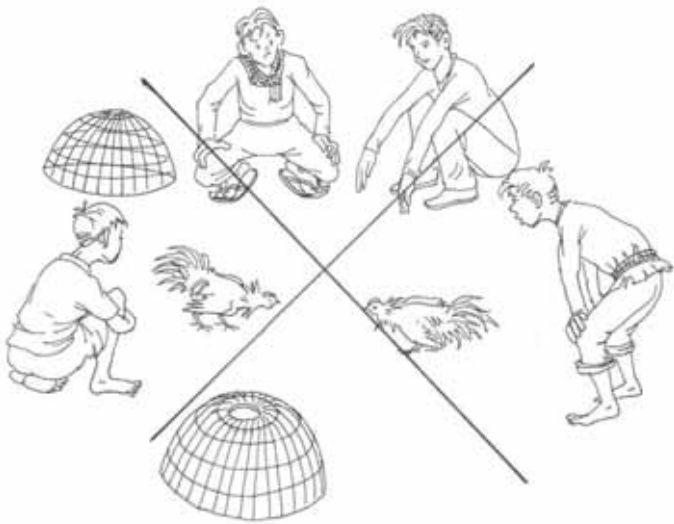
- ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວໃນເບື້ອງຕົ້ນແລ້ວວ່າ, ໃນລະບົບການຜະລິດແບບຄອບຄົວ, ສັດປີກ ຈະຊອກຫາກິນເອງຕາມທຳມະຊາດ. ເມື່ອເກີດມີການລະບາດຂອງພະຍາດຢູ່ໄກ້ຄຽງ, ເຮົາປ່ອຍ ສັດປີກເລາະຫາກິນຕາມເດີນ ຢ່າງເສລີ ຈະມີຄວາມສ່ຽງສູງ ທີ່ຈະຕິດກັບພະຍາດທີ່ກຳລັງລະບາດ.
- ຄອກປິດສຳລັບນອນໃນຕອນກາງຄືນ ແລະ ເດີນຫາກິນທີ່ມີຮົ່ວອັມ (ຖ້າຈຳເປັນໃຫ້ມີຫນອງ) ສຳລັບສັດປີກໃນຕອນກາງເວັນ ແມ່ນທາງອອກທີ່ດີທີ່ສຸດ.
- ບໍ່ຄວນໃຫ້ ເປັດໄປຫາກິນຕາມທົ່ງນາ.
- ບໍ່ປະປ່ອຍໃຫ້ສັດປີກ ຫາກິນຕາມລຳພັງຕາມເດີນຫຍ້າ. ຮັກສາສັດປີກຢູ່ບ່ອນທີ່ຮັບປະກັນ: ມີຮົ່ວອັມ, ຢູ່ກ້ອງເຮືອນ ຊຶ່ງອາດຈະກາງດ້ວຍມອງ ຫລື ວັດຖຸອື່ນໆທີ່ດີກວ່າ ຫລື ຂັງຢູ່ໃນຄອກ. ໃຫ້ມີຄວາມແນ່ໃຈວ່າ ສັດປີກມີນ້ຳດື່ມທີ່ສະອາດ ແລະ ອາຫານທີ່ພຽງພໍຕະຫລອດເວລາ.
- ເກືອສັດປີກດ້ວຍຕົນເອງ (ທ່ານອາດຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຊື້ສາລີ ຫລື ອາຫານອື່ນໆ) ແທນທີ່ຈະໃຫ້ ສັດປີກຫາກິນເອງຕາມລຳພັງຢູ່ທົ່ງນາ.

ຮູບພາບ 8: ບ່ອນລ້ຽງໄກ່ ສາມແບບທີ່ຮັບປະກັນ (ຄອກທີ່ອັມດ້ວຍຮົ່ວ, ຄອກໄກ່ປິດ, ແອັມກ້ອງຕະລ່າງເຮືອນດ້ວຍມອງ).

ມາດຕາການພື້ນຖານທີ 2: ບໍ່ໃຫ້ຊີ້ ຫລື ຮັບເອົາສັດ ໃຫມ່ ເຂົ້າມາໃນຟາມ.

- ເຖິງວ່າສັດທີ່ຊີ້ເຂົ້າມາໃຫມ່ ຈະຜ່ານການກັກຂັງໄວ້ຕ່າງຫາກແລ້ວກໍຕາມ (ຄອກກັກຂັງສັດຊົ່ວຄາວ), ອັດຕາການສ່ຽງຕໍ່ການຕິດພະຍາດ ກໍຍັງສູງຢູ່.
  - ⇒ ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ນຳສັດໃຫມ່ເຂົ້າມາໃນຟາມ ໃນຊ່ວງໄລຍະທີ່ໄວເກີນຄວນ.
  - ⇒ ບໍ່ໃຫ້ນຳເອົາສັດປີກ ທີ່ຍັງມີຊີວິດ ມາຄົວກິນຢູ່ເຮືອນ. ຖ້າວ່າມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຄົວ, ຕ້ອງໄດ້ຄົວຢູ່ບ່ອນໃດນຶ່ງຕ່າງຫາກ ທີ່ສາມາດທຳຄວາມສະອາດໄດ້ຢ່າງທີ່ຖ້ວນ. ຂົນ ແລະ ສິ່ງເສດເຫຼືອຕ່າງໆ ຕ້ອງໄດ້ເຜົາໄຟ ຫລື ຝັງຖິ້ມຢູ່ບ່ອນທີ່ຫ່າງໄກຈາກຟາມ.
  - ⇒ ຖ້າທ່ານນຳເອົາໄກ່ ຂອງທ່ານໄປຂາຍຢູ່ຕະຫລາດ ແຕ່ບໍ່ສາມາດຂາຍອອກຫມົດໄດ້ ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ນຳເອົາໄກ່ມາປ່ອຍໃສ່ຜູງຄືນ. ຖ້າຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ເອົາຄືນ ທ່ານຕ້ອງໄດ້ນຳໄປກັກຂັງໄວ້ຕ່າງຫາກ ກ່ອນຈະນຳເຂົ້າຮ່ວມຜູງ.
  - ⇒ ບໍ່ໃຫ້ເຂົ້າຮ່ວມ ການແຂ່ງຂັນຕີໄກ່.

ຮູບພາບ 9: ການຕີໄກ່

ມາດຕາການພື້ນຖານທີ 3: ລຸດຜ່ອນ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ຄົນນອກເຂົ້າມາໃນຟາມ.

- ມີແຕ່ສະມາຊິກພາຍໃນຄອບຄົວເທົ່ານັ້ນ ທີ່ອະນຸຍາດໃຫ້ເຂົ້າໄປໃນຟາມໄດ້.
- ທຸກຄົນ, ລວມທັງສະມາຊິກພາຍໃນຄອບຄົວ, ຕ້ອງໄດ້ລ້າງ ຫລື ຖູ ມື, ເກີບ, ຕີນລົດຈັກ/ລົດຖີບ ດ້ວຍສະບູ ແລະ ຢາຂ້າເຊື້ອ ຢູ່ທາງເຂົ້າຟາມ ກ່ອນຈະເຂົ້າໄປໃນຟາມ.
- ພາຍໃນສະມາຊິກຂອງຄອບຄົວ ຕ້ອງໄດ້ແບ່ງຫນ້າທີ່ກັນ ແລະ ໃຫ້ແມ່ນຜູ້ດຽວເທົ່ານັ້ນທີ່ຮັບຜິດຊອບ ການລ້ຽງ ແລະ ດູແລສັດປີກ.

ມາດຕາການພື້ນຖານທີ 4: ຫມັນປັດກວາດ ພາຍໃນບໍລິເວນຟາມ, ອະນາໄມບັນດາໂຮງເຮືອນທີ່ສັດອາໄສ, ອຸປະກອນຕ່າງໆ ແລະ ລົດຈັກ ໃຫ້ເປັນປົກກະຕິ.

- ຕ້ອງໄດ້ປັດກວາດ ບໍລິເວນພາຍໃນຟາມ ທຸກໆມື້ (ຕ້ອງໄດ້ໃສ່ຫນ້າກາກ ໃນເວລາປະຕິບັດວຽກງານ)
- ຖ້າເປັນໄປໄດ້ຮົ່ວ ແລະ ຄອກໄກ່ ຕ້ອງໄດ້ປັດກວາດ ແລະ ລ້າງ/ຖູ ທຸກໆມື້.
- ຕ້ອງໄດ້ນຳເອົາອາຈົມສັດ ແລະ ເສດອາຫານທີ່ສັດກິນບໍ່ຫມົດນັ້ນໄປ ຖິ້ມ. ຕ້ອງໄດ້ຫຳລາຍ ຫລື ເກັບຮັກສາໄວ້ ໃນບ່ອນທີ່ຮັບປະກັນ
- ບັນດາອຸປະກອນ ທີ່ຮັບໃຊ້ຢູ່ພາຍໃນຟາມ ຕ້ອງໄດ້ ລ້າງ, ຖູ ແລະ ຂ້າເຊື້ອເປັນປະຈຳ.

ມາດຕາການພື້ນຖານທີ 5: ເກັບ ແລະ ມັງນອາຈີມສັດໃຫ້ດີ.

- ເຊື້ອພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ຈະສາມາດມີຊີວິດຢູ່ໃນອາຈີມສັດໄດ້ເປັນເວລາຫລາຍອາທິດ. ຖ້ານຳເອົາອາຈີມສັດ ໄປຫວ່ານໃສ່ທົ່ງນາ ໄວເກີນໄປ ເຊື້ອພະຍາດອາດ ຈະສາມາດຕິດໃສ່ສັດປີກຂອງເຮົາໄດ້.
- ຖ້ານຳເອົາອາຈີມສັດມາບົ່ມຈະສາມາດ:
  - ຂ້າເຊື້ອພະຍາດໄດ້ທັງກາລະໂຣກ ແລະຈຸນລະໂຣກ.
  - ຍົກຄຸນນະພາບຂອງການໃສ່ຝຸ່ນ ດ້ວຍອາຈີມສັດ.
- ວິທີການ:
  - ເກັບ ກວາດອາຈີມສັດ ອອກຈາກຄອກສັດປີກທຸກໆມື້.
  - ເກັບຮັກສາອາຈີມສັດຢູ່ສະຖານທີ່ ທີ່ຮັບປະກັນ (ຫ່າງໄກຈາກຫນອງປາ, ນ້ຳສ້າງ ແລະ ອື່ນໆ):
    - ⇒ ໃສ່ຖົງຢາງ,
    - ⇒ ໄວ້ເຖິງດິນ ແຕ່ມີຖົງຢາງປົກໄວ້,
    - ⇒ ຝັງໃສ່ຊຸມ ທີ່ຊຸດໄວ້
  - ຫລັງຈາກທ່ານສາມາດເກັບອາຈີມສັດໄດ້ 10 ກິໂລ ຫລື ຫລາຍກວ່ານັ້ນ, ຈົ່ງຕົ້ມນ້ຳໃສ່ (ນ້ຳ 2,5 ລິດ ຕໍ່ອາຈີມສັດ 10 ກິໂລ)
  - ເຕີມປູນຂາວໃສ່ (ປູນຂາວ ເຄິ່ງກິໂລ ຕໍ່ອາຈີມສັດ 10 ກິໂລ)
  - ບິ້ນອາຈີມສັດ 2 ຄັ້ງຕໍ່ອາທິດ ສຳລັບ 2 ອາທິດທຳອິດ ແລະ ຫລັງຈາກນັ້ນ ອາທິດລະ 1 ຄັ້ງ.
- ໄລຍະເວລາຂອງການບົ່ມອາຈີມສັດແຕ່ລະຄັ້ງ ຈະມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ຊຶ່ງມັນຂຶ້ນກັບຫລາຍປັດໃຈ (ປະລິມານ, ຄວາມໃຫຍ່ຂອງກ້ອນອາຈີມ, ຄວາມຖີ່ໃນການບິ້ນອາຈີມ, ອຸນຫະພູມຂອງອາກາດ ແລະ ອື່ນໆ)
- ຝຸ່ນບົ່ມຈະສາມາດນຳໃຊ້ໄດ້ ເມື່ອອຸນຫະພູມລຸດລົງ ແລະ ສີຂອງອາຈີມກາຍເປັນສີນ້ຳຕານແກ່ ແລະ ມີກິ່ນຂົວແຫງດັງ

ຈະເຮັດແນວໃດ ຖ້າມີສັດປີກຕາຍເປັນຈຳນວນຫລວງຫລາຍ ຢູ່ພາຍໃນຟາມ?

- ໃນການລ້ຽງສັດປີກ ຖ້າມີບັນຫາການຕາຍ ໃນຈຳນວນໜ້ອຍ ຖືວ່າແມ່ນເລື້ອງທຳມະດາ. ສັດປີກອາດຕາຍຍ້ອນຫລາຍເຫດຜົນ ໃນນັ້ນລວມທັງຕາຍຍ້ອນພະຍາດ. ບາງພະຍາດອາດຈະບໍ່ສຳຄັນ ເນື່ອງຈາກວ່າຈະເຮັດໃຫ້ ໄກ່ຕາຍຈຳນວນໜ້ອຍເທົ່ານັ້ນ.
- ພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ຈະມີຄວາມແຕກຕ່າງ ຊຶ່ງຈະມີຄວາມຮ້າຍແຮງຫລາຍ. ນັ້ນໝາຍຄວາມວ່າ ຖ້າທ່ານສັງເກດເຫັນວ່າ ສັດປີກຕາຍ ເປັນຈຳນວນຫລວງຫລາຍ ທ່ານຕ້ອງຄິດວ່າແມ່ນພະຍາດ ໄຂ້ຫວັດສັດປີກ.

ຮູບພາບ 10: ສັດປີກທີ່ເຈັບ ແລະ ຕາຍ.

- ສຳລັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ສັດຕະວະແພດບ້ານ, ອາດຈະບໍ່ມີຄວາມໝັ້ນໃຈ ວ່າສັດປີກທີ່ຕາຍນັ້ນ ຕາຍຍ້ອນພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ຢ່າງແນ່ນອນ. ແຕ່ວ່າເຂົາເຈົ້າ ຕ້ອງໃຫ້ຄິດວ່າແມ່ນພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ. ຍ້ອນເຫດຜົນດັ່ງກ່າວນີ້, ໃນພາກນີ້ ຈຶ່ງເຫນັ້ນໃສ່ “ການສົງໄສການຕາຍ”.
  - ການສົງໄສການຕາຍແມ່ນຫຍັງ?
    - ມີການຕາຍແບບກະທັນຫັນໃນຝູງສັດປີກ (ນັ້ນໝາຍຄວາມວ່າ ສັດປີກຂອງທ່ານ ມີສຸກຂະພາບແຂງແຮງປົກກະຕິ ແລະ ຕາຍແບບກະທັນຫັນ (ໜ້ອຍກວ່າ 24 ຊົ່ວໂມງ).
    - ແລະ ອັດຕາການຕາຍ ພາຍໃນຝູງ ສູງກວ່າ 5% ພາຍໃນ ສອງສາມວັນຜ່ານມາ.
- ຕົວຢ່າງ: ຖ້າທ່ານມີໄກ່ 50ໂຕ, ມີໜຶ່ງໄກ່ຕາຍ 3 ໂຕ ໂດຍບໍ່ສະແດງອາການພາຍນອກ, ແລະ ມີໜີ້ສອງ ຕາຍອີກ 3 ໂຕ ແລະ ມີໜີ້ສາມ ຕາຍ 4 ໂຕ ...

- ເມື່ອເວລາທ່ານ ມີການສົງໄສການຕາຍພາຍໃນຟາມຂອງທ່ານ:
  - ⇒ ມີແຕ່ຫ້ອງວິໄຈພະຍາດສັດເທົ່ານັ້ນ ຈຶ່ງສາມາດບົ່ງມະຕິ ໄດ້ຢ່າງແນ່ນອນວ່າ ແມ່ນ ຫລື ບໍ່ແມ່ນ ພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ.
  - ⇒ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ສັດຕະວະແພດບ້ານ ຕ້ອງໄດ້ດຳເນີນການແນວໃດແນວນຶ່ງ ກ່ອນທີ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນຕອບຈາກຫ້ອງວິໄຈ. ຖ້າວ່າມີແຕ່ລໍຖ້າຜົນ ຈາກຫ້ອງວິໄຈພະຍາດສັດກ່ອນ ຈະເຮັດໃຫ້ ສະຖານະການສວາຍເກີນໄປ ທີ່ຈະສາມາດຄວບຄຸມໄດ້.
- ເມື່ອເວລາ ທ່ານສັງເກດເຫັນວ່າມີການສົງໄສການຕາຍສູງພາຍໃນຟາມ, ເຈົ້າຂອງສັດ ແລະ ສັດຕະວະແພດບ້ານ ຕ້ອງໄດ້ເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ ຊຶ່ງມີຈຸດປະສົງດັ່ງລຸ່ມນີ້:
  - ຕ້ອງໄດ້ລິບລ້າງເຊື້ອພະຍາດ ອອກຈາກຟາມໄວທີ່ສຸດເທົ່າທີ່ຈະສາມາດເຮັດໄດ້.
  - ພະຍາຍາມຫລີກລ້ຽງ ບໍ່ໃຫ້ໄປຕິດໃສ່ຟາມອື່ນ.
  - ພະຍາຍາມບໍ່ໃຫ້ຕິດໃສ່ຄົນ
  - ລາຍງານຕໍ່ອຳນາດການປົກຄອງຂັ້ນບ້ານ ຫລື ນ້າຍບ້ານ ແລະ ຫນ່ວຍງານລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງເມືອງ ດ່ວນທີ່ສຸດ.
  - ບັນທຶກເຫດການຕ່າງໆໄວ້

ຊາວກະສິກອນຕ້ອງໄດ້ລາຍງານໃຫ້ສັດຕະວະແພດບ້ານ ດ່ວນທີ່ສຸດ.

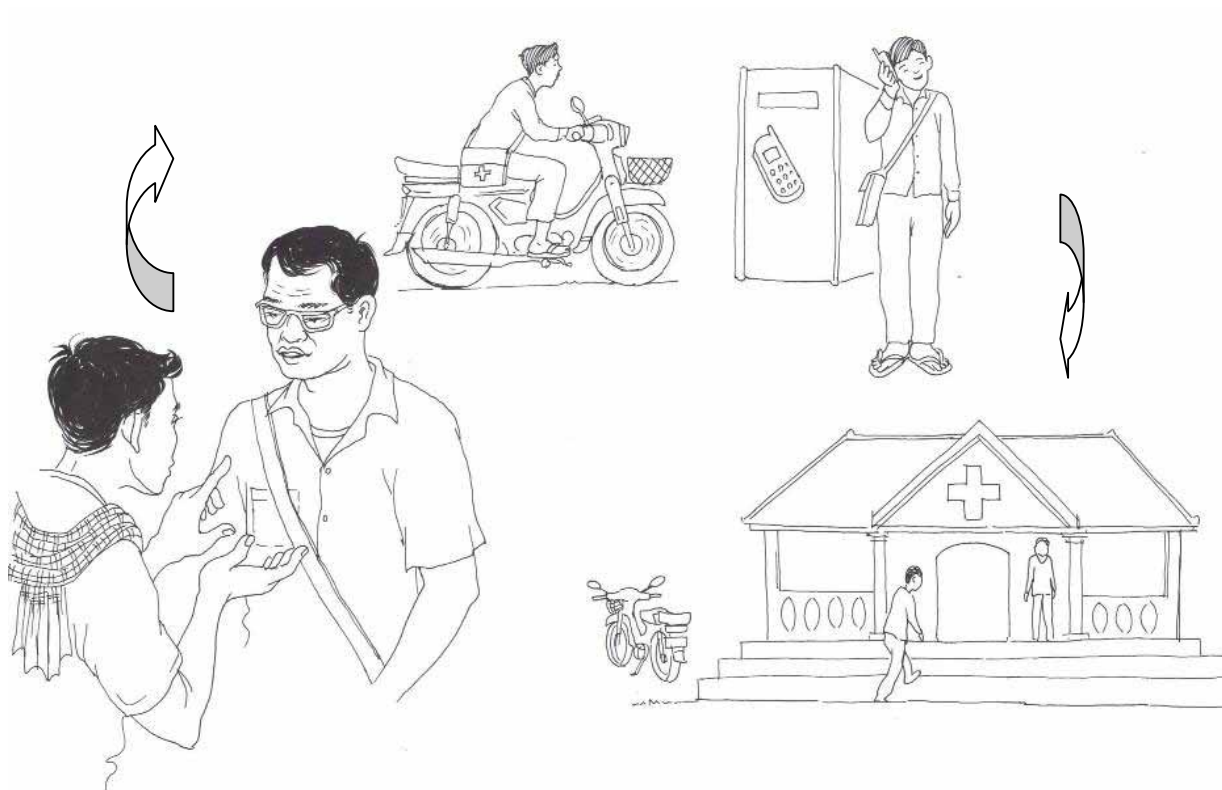
- ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ຊາວກະສິກອນຜູ້ຜະລິດນ້ອຍ ຈະບໍ່ນຳໃຊ້ການບໍລິການ ຂອງສັດຕະວະແພດບ້ານ ເພື່ອມາກວດກາຕິດຕາມ ສັດລ້ຽງ ຂອງຕົນເອງ. ເຫດຜົນນຶ່ງ ກໍຍ້ອນວ່າ ສັດປີກມີພຽງສອງສາມໂຕເທົ່ານັ້ນ ຊຶ່ງຖ້າໄລ່ລຽງເສດຖະກິດແລ້ວ ຈະບໍ່ຄຸ້ມຄ່າ ຖ້າໄດ້ຈ່າຍຄ່າບໍລິການ ແລະ ຢ່າປິ່ນປົວຂອງສັດຕະວະແພດບ້ານ.
- ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ເມື່ອເວລາເກີດການຕາຍສົງໄສເກີດຂຶ້ນພາຍໃນຟາມ, ມັນມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ລາຍງານ ໃຫ້ຫນ່ວຍງານລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງເມືອງ. ເພາະມັນແມ່ນລະບຽບການ ແລະ ກໍຍັງມີຜົນຕິຕໍ່ຊາວກະສິກອນອີກດ້ວຍ. ຍ້ອນຫຍັງ?

ສັດຕະວະແພດບ້ານ ຈະຊ່ວຍກຳຈັດເຊື້ອພະຍາດນີ້ ອອກຈາກຟາມ:

- ຈະຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພ ໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຄອບຄົວຂອງລາວ ແລະ ຈະລຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງ ໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຄອບຄົວຂອງລາວ ທີ່ຈະຕິດພະຍາດນີ້.
- ຊາວກະສິກອນຈະສາມາດເລີ່ມການລ້ຽງໄກ່ ຂອງລາວຄືນໃໝ່ໄດ້ໄວຂຶ້ນ.
- ມັນຈະຊ່ວຍປ້ອງກັນ ບໍ່ໃຫ້ເຊື້ອພະຍາດແຜ່ລາມໄປຫາ ຟາມໄກ່ຂອງຜູ້ ເພື່ອນບ້ານ. ຖ້າຟາມໄກ່ຂອງເພື່ອນບ້ານບໍ່ຕິດພະຍາດ, ທ່ານກໍສາມາດ ຊື້ໄກ່ຈາກເຂົາເຈົ້າໄດ້ ເພື່ອນຳມາລ້ຽງ ຄືນໃໝ່.
- ເປັນໄປໄດ້ວ່າ ຊາວກະສິກອນອາດຈະໄດ້ຮັບຄ່າຊົດເຊີຍສຳລັບໄກ່ທີ່ຕາຍໄປ ຕາມຄວາມເໝາະສົມ ຈາກລັດຖະບານ.

ສັດຕະວະແພດບ້ານ ຕ້ອງ:

- ຕ້ອງໄດ້ຢັ້ງມຢາມ ຟາມທີ່ຕິດພະຍາດໃນທັນທີ ແລະ ໃຫ້ຄຳແນະນຳທີ່ເໝາະສົມ ເພື່ອປ້ອງກັນການແຜ່ລາມຂອງພະຍາດ ໄປຫາຟາມອື່ນ.
- ຕ້ອງໄດ້ລາຍງານ ໃຫ້ຫນ່ວຍງານລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງເມືອງຮັບຊາບ ໄວທີ່ສຸດ ເທົ່າທີ່ຈະສາມາດເຮັດໄດ້.

ຮູບພາບ 11: ສັດຕະວະແພດບ້ານ ໄປພົວພັນກັບໜ່ວຍງານລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງເມືອງ (ໂທລະສັບ ຫລື ໄປພົວພັນເອງ)

- ບໍ່ໃຫ້ລໍຖ້າຜົນຕອບຈາກຫ້ອງວິໄຈພະຍາດສັດ ກ່ອນຈະດຳເນີນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ. ໃນກໍລະນີນີ້, ຜົນຕອບຂອງຫ້ອງວິໄຈພະຍາດສັດ ບໍ່ແມ່ນຈະຊ່ວຍພະນັກງານຂັ້ນເມືອງ ແລະ ສັດຕະວະແພດບ້ານ ເພື່ອຕັດສິນໃຈວ່າຈະດຳເນີນການຄວບຄຸມພະຍາດນີ້ແນວໃດ (ໃນກໍລະນີ ຜົນຕອບ ວ່າແມ່ນພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ) ຫລື ຢຸດບັນດາມາດຕາການຄວບຄຸມຕ່າງໆ (ຖ້າຜົນຕອບວ່າ ບໍ່ແມ່ນພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ). ຜົນຕອບຂອງຫ້ອງວິໄຈພະຍາດສັດ ແມ່ນເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຮົາເຂົ້າໃຈບັນຫາຫລາຍຂຶ້ນເທົ່ານັ້ນ. ເຮົາຕ້ອງໄດ້ເລີ່ມດຳເນີນ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ບັນດາມາດຕາການ ຄວບຄຸມພະຍາດໃນທັນທີ ຫລັງຈາກ ສັດຕະວະແພດບ້ານ ໄປຢ້ຽມຢາມ. ຖ້າລໍຖ້າຜົນຕອບຈາກຫ້ອງວິໄຈຢູ່ ມັນຈະສວຍເກີນໄປ ທີ່ຈະແກ້ບັນຫາໄດ້!

- ບໍ່ໃຫ້ລໍຖ້າພະນັກງານວິຊາການຂອງເມືອງ ມາຈົ່ງເລີ້ມເຮັດແນວໃດແນວນຶ່ງ.
- ຖ້າຜົນຕອບ ບອກວ່າແມ່ນພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກແລ້ວ, ພະນັກງານຂັ້ນເມືອງ ແລະ ສັດຕະວະແພດບ້ານ ຕ້ອງໃຫ້ມີຄວາມຮັບປະກັນວ່າ ບັນດາມາດຕາການ ຄວບຄຸມພະຍາດສັດ ຕ້ອງໄດ້ດຳເນີນໃນລະດັບໃດ, ຊຶ່ງມັນຈະຂຶ້ນກັບ ການຕັດສິນໃຈຂອງພະນັກງານ ວິຊາການ ຂັ້ນເມືອງ (ໂດຍຮັບການແນະນຳຈາກ ຂະຫແນງລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງແຂວງ & ຈາກກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງຂັ້ນສູນກາງ).

ຕາຕະລາງຂ້າງລຸ່ມນີ້ ແມ່ນຕົວຢ່າງບັນດາບາດກ້າວຕ່າງໆ ທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດ:

ວັນທີ, ເວລາ 18:00, ນາງ ທາ ໄດ້ເກືອໄກ່ຂອງລາວ ທີ່ມີຈຳນວນ 20 ໂຕ. ໂດຍພາບລວມແລ້ວ ໄກ່ຂອງລາວປົກກະຕິດີ.

ວັນຈັນ:

7.00	ໄກ່ ຕາຍ 5 ໂຕ ແລະ ສ່ວນທີ່ຫຍັງເຫລືອ ເຫງົາ.
8.00	ນາງ ທາ ໄດ້ລ້າງມື ແລະ ເກືບຂອງລາວ ແລ້ວ ໄປຫາເຮືອນຂອງ ສັດຕະວະແພດບ້ານ.
9.00	ສັດຕະວະແພດບ້ານ ໄດ້ເອົາຢາຂ້າເຊື້ອ ແລ້ວໄປເຮືອນ ຂອງນາງທາ.
9.30	ສັດຕະວະແພດບ້ານ ມາຮອດ ແລ້ວ ປະລິດຈັກຂອງລາວ ໄວ້ຢູ່ນອກທາງເຂົ້າຂອງຟາມ.
9.35	ສັດຕະວະແພດບ້ານ ກວດກາເບິ່ງສັດປີກ (ໂຕຕາຍ ແລະ ໂຕທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່). ຖາມນາງ ທາ ສອງສາມຄຳຖາມ. ລາວໄດ້ຮຽນຮູ້ຈາກອາທິດ ແລ້ວນີ້ ມີໄກ່ເປັນຈຳນວນຫລວງຫລາຍ ຕາຍຢູ່ຂ້າງບ້ານ. ລາວຄິດວ່າອາດຈະແມ່ນພະຍາດ ໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ຫລື ນິວຄາເຊິນ. ລາວໄດ້ ອະທິບາຍໃຫ້ນາງ ທາ ວ່າຄວນເຮັດຫຍັງແດ່?
10.00	ນາງ ທາເອົາໄກ່ຕາຍ ລົງໃສ່ຖົງຢາງ. ຫລັງຈາກນັ້ນ ປິດຖົງຢາງ ແລ້ວນຳໄປມ້ຽນໄວ້ ໃນສະຖານທີ່ ທີ່ປອດໄພ (ຫ່າງໄກຈາກເຮືອນ, ຈາກສັດອື່ນໆ, ຈາກນ້ຳສ້າງ). ສ່ວນໂຕທີ່ຍັງບໍ່ທັນຕາຍ ລາວໄດ້ແຍກໄວ້ ຢູ່ບ່ອນທີ່ຮັບປະກັນ (ຄອກແຍກຕ່າງຫາກ ຫລື ບໍລິເວນທີ່ມີຮົ່ວ ອອ້ມ).
11.00	ສັດຕະວະແພດບ້ານ ກະກຽມ ປະສົມຢາຂ້າເຊື້ອ ຢູ່ໃນຖົງ.

	ສັດຕະວະແພດບ້ານ ອອກໄປລ້າງ ແລະ ຖູ້ມື, ເກີບ ແລະ ຢາງຕີນລົດຈັກ ຢູ່ປະຕູທາງເຂົ້າຟາມ.
	ນາງ ທາ ໄດ້ນຳເອົາ ບັນດາອຸປະກອນຕ່າງໆ ທີ່ມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ການຕິດເຊື້ອພະຍາດ ລົງໃນຖັງທີ່ມີຢາຂ້າເຊື້ອ.
	ນາງ ທາ ເຫັນດີທີ່ຈະຄວບຄຸມທັງຄົນ ແລະ ສັດ ໃນການເຂົ້າ - ອອກຟາມໄກ່ຂອງລາວ.
	ນາງ ທາໄດ້ນຳເອົາປູນຂາວ ມາໂຮຍໃສ່ຄອກໄກ່, ແລະ ບໍລິເວນອ້ອມຂ້າງ ທີ່ລາວຄິດວ່າ ໄກ່ຂອງລາວໄດ້ໄປຊອກຫາກິນ ໃນຊ່ວງໄລຍະສອງສາມວັນຜ່ານມາ. ລາວກໍໄດ້ກວດກາວ່າ ໄກ່ຂອງລາວໄດ້ຂັງໄວ້ໃນຄອກ ຫລື ຜູກມັດໄວ້ເປັນຢ່າງດີແລ້ວ ຫລື ບໍ່.
11.30	ສັດຕະວະແພດບ້ານ ໄດ້ໄປລາຍງານໃຫ້ ນາຍບ້ານຮັບຊາບໃນທັນທີ ແລະ ໄດ້ໂທລະສັບຫາໜ່ວຍງານ ລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງເມືອງຮັບຊາບ ກ່ຽວກັບເຫດການທີ່ເກີດຂຶ້ນ ໂດຍສະເພາະລາຍລະອຽດກ່ຽວກັບ ລາວທີ່ໄດ້ເຫັນ ແລະ ໄດ້ເຮັດຫຍັງແດ່ແລ້ວ. ພະນັກງານຂັ້ນເມືອງບອກລາວວ່າ ຕອນປ່າຍຈະມີພະນັກງານຈາກເມືອງລົງໄປປຶກສາຫາລື ແລະ ເກັບສິນສ່ວນຕົວຢ່າງ ນຳລິ້ງເຂົ້າຫ້ອງວິໄຈພະຍາດສັດເພື່ອບົ່ງມະຕິພະຍາດ.
15.00	ພະນັກງານຂັ້ນເມືອງ ໄດ້ເດີນທາງມາເຖິງເຮືອນຂອງ ນາງ ທາ ພ້ອມດ້ວຍ ສັດຕະວະແພດບ້ານ. ພະນັກງານເມືອງ ແລະ ສັດຕະວະແພດບ້ານ ໄດ້ປະຕິບັດຕາມຫລັກການ ກ່ອນຈະເຂົ້າໄປໃນຟາມ. ພະນັກງານຂັ້ນເມືອງ ໄດ້ເປີດຖົງຢາງ ທີ່ມີໄກ່ຕາຍ, ລາວໄດ້ສັງເກດຊາກໄກ່ຕາຍ ແລ້ວຜ່າຊາກເບິ່ງ. ລາວໄດ້ເກັບສິນສ່ວນ ຈາກໄກ່ທີ່ຕາຍ ແລະ ໂຕທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່. ຕະຫລອດໄລຍະ ການປະຕິບັດໜ້າທີ່ນີ້ ທັງພະນັກງານເມືອງ ແລະ ຄົນອື່ນໆ ໄດ້ໃສ່ຖົງມື ແລະ ໜ້າກາກ.
16.00	ພະນັກງານຂັ້ນເມືອງ ໄດ້ຖາມນາງທາບາງຄຳຖາມດັ່ງນີ້: ໃນຊ່ວງໄລຍະ 3 ອາທິດຜ່ານມາ ມີໃຜແດ່ໄດ້ເຂົ້າມາໃນຟາມນີ້ ແລະ ເຂົ້າເຈົ້າໄດ້ໄປໃສແດ່? 3 ອາທິດຜ່ານມາ ໄດ້ຊື້ສັດເຂົ້າມາໃຫມ່ບໍ່ ແລະ ຊື້ມາຈາກໃສ? 3 ອາທິດຜ່ານມາໄດ້ຂາຍ ຫລື ເອົາໄກ່ອອກ ຈາກຟາມບໍ່ ແລະ ໄກ່ພວກນັ້ນ ໄດ້ເອົາ/ຂາຍ ໄປໃສ ແດ່?,
17.00	ພະນັກງານຂັ້ນເມືອງໄດ້ໃຫ້ຄຳແນະນຳ ແກ່ນາງ ທາ ວ່າຫ້າມບໍ່ໃຫ້ມີການເຄື່ອນຍ້າຍສັດທຸກປະເພດ ເຂົ້າອອກຟາມຢ່າງເດັດຂາດ, ລຸດຜ່ອນການເຂົ້າ-ອອກຟາມຂອງຄົນ. ແນະນຳໃຫ້ ນາງທາຂ້າໄກ່ຂອງລາວທີ່ຍັງເຫລືອ ບໍ່ຈຳເປັນລໍຖ້າຜົນຕອບຂອງຫ້ອງວິໄຈ ພະຍາດສັດ. ນາງ ທາໄດ້ຕົກລົງເຫັນດີ ໃນການປະຕິບັດມາດຕາການຄວບຄຸມພະຍາດ ພາຍໃນຟາມ ຕາມການແນະນຳ ຂອງພະນັກງານເມືອງ.

17.30	ພະນັກງານຂັ້ນເມືອງ ໄປຢັ້ງມຢາມ ເຮືອນທີ່ຢູ່ໄກ້ຄຽງ ແລະ ຖາມຄຳຖາມແບບດຽວກັນ ແລະ ເບິ່ງວ່າຍັງມີສັດທີ່ມີຊີວິດຢູ່ບໍ່. ຖ້າມີລາວໄດ້ເກັບສິນສ່ວນ ແລະ ແນະນຳໃຫ້ມີການຂັງສັດໄວ້ໃນບ່ອນທີ່ ປອດໄພ.
19.00	ກັບຄືນມາຫ້ອງການເມືອງ, ລາວໄດ້ໂທລະສັບຫາ ຂະແໜງລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງແຂວງ ເພື່ອລາຍງານສະພາບທີ່ເກີດຂຶ້ນ. ລາວໄດ້ຮັກສາສິນສ່ວນ ໄວ້ໃນຕູ້ເຢັນ ຫ້ອງການເມືອງ. ຫລັງຈາກນັ້ນ ລາວໄດ້ຂຽນບົດລາຍງານ ເພື່ອຈະໂທລະສານ (ແຟກ) ໃຫ້ແຂວງ ແລະ ນຳສົ່ງສິນສ່ວນເຂົ້າຫ້ອງວິໄຈພະຍາດສັດ.

ວັນ ອັງຄານ

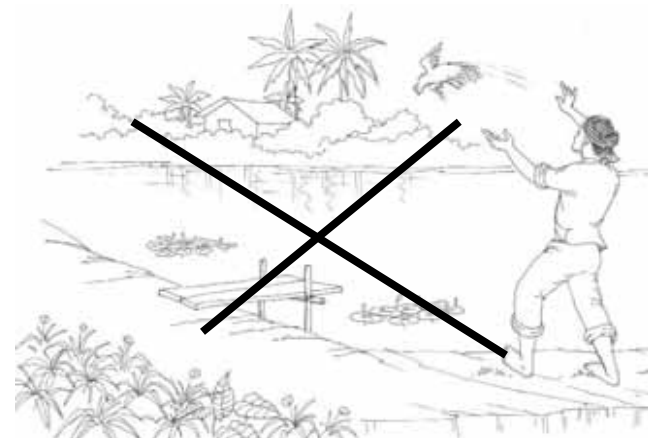
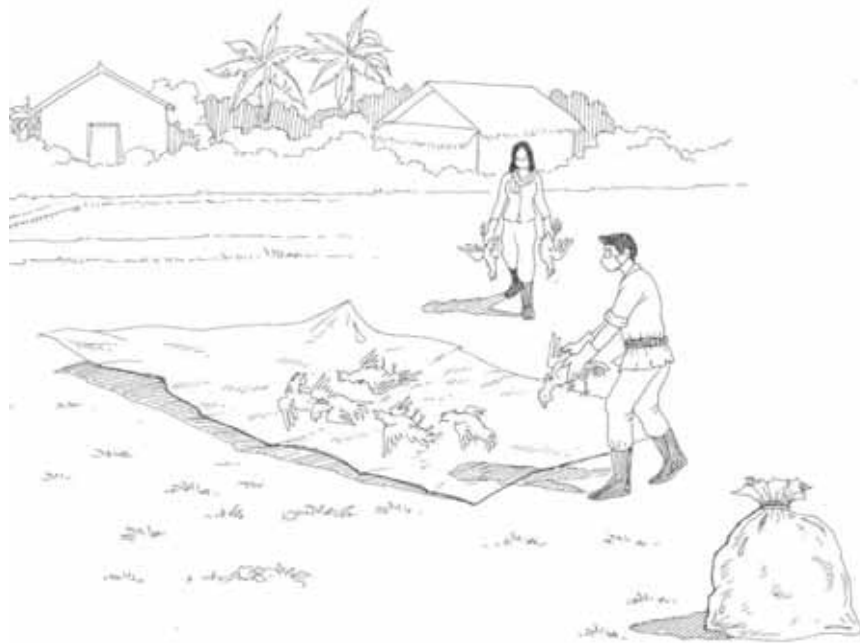
08.00	ພະນັກງານຂັ້ນເມືອງ ນຳເອົາກ່ອງສິນສ່ວນ ໄປຝາກນຳລິດໂດຍສານ ເພື່ອນຳໄປຫ້ອງວິໄຈພະຍາດສັດສູນກາງ ຢູ່ນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ.
-------	--

- ຈະເຮັດແນວໃດກັບສັດປີກທີ່ຕາຍ ແລະ ອຸປະກອນຕ່າງໆ ທີ່ປົນເປື້ອນດ້ວຍເຊື້ອພະຍາດ?

- ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ຖິ້ມຊາກສັດຕາຍລົງແມ່ນ້ຳ.
- ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ບໍລິໂພກ ໄກ່ທີ່ຕາຍ.
- ສັດປີກທີ່ຕາຍ ຕ້ອງໄດ້ເອົາໃສ່ຖົງຢາງທັນທີ.

ຮູບພາບ 12: ນຳເອົາສັດປີກທີ່ຕາຍ ໃສ່ໃນຖົງຢາງ (ຕົວຢ່າງທີ່ດີ)

ຮູບພາບ 13: ຖິ້ມຊາກສັດປີກທີ່ຕາຍລົງແມ່ນ້ຳ (ຕົວຢ່າງທີ່ບໍ່ດີ)

- ພະນັກງານຂັ້ນເມືອງ ອາດຈະກັບຄືນມາ ແລະ ເກັບສິນສ່ວນຈາກສັດປີກ ເທົ່ລານັ້ນອີກ. ຫລັງຈາກພະນັກງານຂັ້ນເມືອງ ມາກວດກາແລ້ວ ສັດປີກ ເຫລົ່ານັ້ນຕ້ອງໄດ້ທຳລາຍຖິ້ມ ດ້ວຍວິທີການຂ້າງລຸ່ມນີ້.
- ຊາກສັດປີກທີ່ຕາຍ ແລະ ອຸບປະກອນຕ່າງໆ ທີ່ປົນເປື້ອນດ້ວຍເຊື້ອພະຍາດ (ເປັນຕົ້ນວ່າ: ອາຈິມສັດ, ໄຂ່, ຂົນ, ແຕະເກັບໄຂ່) ຈະຕ້ອງໄດ້ທຳລາຍຖິ້ມ ຢ່າງຄັກແນ່ ແລະ ໄວທີ່ສຸດເທົ່າທີ່ ຈະສາມາດເຮັດໄດ້ ພາຍໃນມື້ນັ້ນ:

ຈູດໄຟ

ເກັບເອົາຊາກສັດປີກຕາຍ ແລະ ອຸບປະກອນຕ່າງໆ ລົງໃສ່ຖັງ ແລ້ວຖອກນຳມັນເຊື້ອໄຟໃສ່ ແລ້ວ ຈູດໄຟ.

ຝັງດິນ

ຊຸດຊຸມ (ຫ່າງໄກຈາກນ້ຳສ້າງ, ຫນອງນ້ຳ ແລະ ສັດ) ແລ້ວນຳເອົາ ປູນຂາວໂຮຍພື້ນ ແລະ ຂອບຂອງຊຸມ. ນຳເອົາຊາກສັດປີກ ທີ່ຕາຍ ແລະ ອຸບປະກອນຕ່າງໆລົງໃນຊຸມ; ໂຮຍປູນຂາວປົກອີກ ເທື່ອນຶ່ງ ແລ້ວຈຶ່ງເອົາດິນມາຖົມຊຸມ.

- ເຮົາຈະເຮັດແນວໃດກັບສັດປີກທີ່ເຈັບປ່ວຍ?

- ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ບໍລິໂພກ ສັດປີກທີ່ເຈັບປ່ວຍ.

- ສັດປີກທີ່ເຈັບປ່ວຍ ຕ້ອງໄດ້ແຍກຂັງໄວ້ຄອກທີ່ປິດຕ່າງຫາກ ຊຶ່ງສັດໂຕອື່ນໆ ບໍ່ສາມາດເຂົ້າມາຫາໄດ້. ພະນັກງານຂັ້ນເມືອງ ຕ້ອງໄດ້ມາເກັບສິນສ່ວນຈາກສັດປີກເຫລົ່ານັ້ນ. ຫລັງຈາກພະນັກງານເມືອງມາກວດກາແລ້ວ ສັດປີກເຫລົ່ານັ້ນ ຕ້ອງໄດ້ຂ້າຖິ້ມ (ເພາະວ່າ ຖ້າສັດເຫລົ່ານັ້ນ ຍັງມີຊີວິດຢູ່ ພວກມັນຈະຜະລິດເຊື້ອພະຍາດອອກ ແລະ ເຖິງຢ່າງໃດສັດເຫລົ່ານັ້ນ ກໍຈະຕາຍຢູ່ແລ້ວ).

- ການຂ້າ: ໃນການຜະລິດສັດປີກຂະໜາດນ້ອຍ, ຈະມີວິທີການຂ້າແບບດຽວເທົ່ານັ້ນ ຄືຂ້າດ້ວຍມື (ມິດປາດຄໍ). ສຳຄັນທີ່ສຸດ ແມ່ນບຸກຄົນທີ່ດຳເນີນການຂ້າ ຕ້ອງແມ່ນຜູ້ທີ່ມີສຸຂະພາບແຂງແຮງ ແລະ ມີສິ່ງປ້ອງກັນຕົນເອງ (ມີຫນ້າກາກ, ຖົງມື, ແວ່ນຕາ, ເກີບບຸດ ແລະ ອື່ນໆ) ຕະຫລອດໄລຍະປະຕິບັດຫນ້າທີ່ ນັບຈາກການເລີ່ມຂ້າ ຈົນຮອດສຳເລັດການຂ້າ, ອະນາໄມສະຖານທີ່ຂ້າ ແລະ ອຸປະກອນຮັບໃຊ້. ຕ້ອງໄດ້ເກັບ ແລະ ທຳລາຍ ສິ່ງເສດເຫຼືອຕ່າງໆ ເປັນຕົ້ນວ່າເລືອດ, ຫລື ສິນສ່ວນອື່ນໆ (ເບິ່ງຮູບຂ້າງລຸ່ມ). ສະຖານທີ່ຂ້າຕ້ອງຫ່າງໄກຈາກ ແຫລ່ງນຳ້ທຳມະຊາດ (ໜອງ, ຍອດຫ້ວຍ ຫລື ນ້ຳສ້າງ). ການຂ້າໄກ່ ຕ້ອງໄດ້ດຳເນີນໂດຍເຮັດໃຫ້ໄກ່ ຕາຍໄວເທົ່າໃດ ຍິ່ງດີ ເພື່ອຫລີກລ້ຽງ ການປົນເປື້ອນຂອງເຊື້ອພະຍາດ ຈາກຂົນຂອງສັດປີກ ໃສ່ສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ເຮັດໃຫ້ສັດປີກກ່ອນຕາຍ ບໍ່ໄດ້ຮັບການທຳລະມານດົນ.

- ການທຳລາຍ: ເບິ່ງຂ້າງເທິງ (ການຈູດໄຟ ແລະ ຝັງດິນ)

- ຈະເຮັດແນວໃດກັບສັດປີກທີ່ຍັງແຂງແຮງດີ?

- ສັດປີກເບິ່ງຄືວ່າແຂງແຮງດີ ເຮົາສາມາດຮັກສາໄວ້ດົນເທົ່າໃດກໍໄດ້ ແຕ່ຕ້ອງຢູ່ໃນຄອກທີ່ປິດ ແລະ ບໍ່ສາມາດພົວພັນກັບສັດໂຕອື່ນໆໄດ້.

- ສັດຕະວະແພດບ້ານ ແລະ ພະນັກງານຂອງເມືອງ ອາດຈະແນະນຳໃຫ້ເຈົ້າຂອງສັດຂ້າສັດປີກເຫລົ່ານັ້ນໃນທັນທີ ຖ້າເຫັນວ່າອັດຕາການສ່ຽງສູງ ໂດຍບໍ່ຕ້ອງລໍຖ້າຜົນກວດຂອງທ້ອງວິໄຈພະຍາດສັດ.

- ຖ້າຜົນກວດຂອງທ້ອງວິໄຈພະຍາດສັດ ບອກວ່າແມ່ນພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ, ໃນກໍລະນີນີ້ ຕ້ອງໄດ້ຂ້າສັດປີກເຫລົ່ານີ້ ໃນທັນທີ (ຖ້າຍັງມີຊີວິດຢູ່), ດັ່ງທີ່ໄດ້ອະທິບາຍໃນຂ້າງເທິງມາແລ້ວ.

- ຫ້າມຊາວກະສິກອນ ຂາຍ ຫລື ເອົາໄກ່ ຫລື ໄຂ່ ໃຫ້ຜູ້ໃດຜູ້ນຶ່ງຢ່າງເດັດຂາດ ເຖິງຈະເບິ່ງຄືວ່າແຂງແຮງດີກໍຕາມ!! ລາວເຮັດໃຫ້ຕົວລາວ ເອງ ແລະ ຜູ້ອື່ນຕົກຢູ່ໃນອັນຕະລາຍ ທີ່ຈະຕິດເຊື້ອພະຍາດ. ນອກຈາກນັ້ນ ລາວຍັງເຮັດໃຫ້ຜູ້ໄກ່ ຕົກຢູ່ໃນຄວາມສ່ຽງສູງ ທີ່ຈະຕິດ ພະຍາດ.

- ທຳຄວາມສະອາດ ແລະ ຂ້າເຊື້ອຄອກສັດ ແລະ ອຸບປະກອນ

- ເຊື້ອພະຍາດ ອາດຈະມີຢູ່ນຳວັດຖຸ, ອຸບປະກອນ ແລະ ສະຖານທີ່ຕ່າງໆ ທີ່ໄດ້ມີການພົວພັນໂດຍກົງກັບ ສັດປີກທີ່ຕິດເຊື້ອພະຍາດ ຫລື ໄດ້ນຳໃຊ້ ໃນໄລຍະເວລາທີ່ດຳເນີນການຕິດຕາມ, ການຂ້າ ແລະ ທຳລາຍສັດ.
- ຖົງຢາງ, ອາຫານສັດ, ກະຕ່າ, ຝາ ແລະ ອື່ນໆ ເຮົາສາມາດຈຸດໄຟຖິ້ມໄດ້ງ່າຍ. ອາຈົມສັດ ສາມາດນຳມາບິ້ມ ຫລື ຝັງດິນ.
- ຄອກສັດ ຊຶ່ງສ້າງດ້ວຍໄມ້ ຫລື ດິນຈີ່ ເຮົາຕ້ອງໄດ້:
  - ລ້າງ => ຖູ => ຜົນຢາຂ້າເຊື້ອ
- ພື້ນດິນ ທີ່ສັດປີກໄດ້ຢ່າງຜ່ານ ກໍຕ້ອງໄດ້ດຳເນີນການອະນາໄມ (ຖູດ້ວຍໄມ້ຖູພື້ນ) ແລ້ວ ຜົນຢາຂ້າເຊື້ອ.
- ສຳລັບຄອກ ແລະ ພື້ນຄອກສັດປີກຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ປູນຂາວໂຮຍ. ປູນຂາວແມ່ນຢາຂ້າເຊື້ອ ທີ່ມີລາຄາຖືກທີ່ສຸດ.

- ສິ່ງອື່ນໆ

- ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ ໄປຍັງມຢາມຟາມສັດປີກອື່ນ: ທ່ານສາມາດນຳເອົາເຊື້ອພະຍາດ ໄປໃຫ້ເຂົາ ເຈົ້າ.
- ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ ນຳເອົາອຸບປະກອນຂອງທ່ານ ໄປໃຫ້ຜູ້ອື່ນຢືມ (ເຊັ່ນ: ລົດຖີບ, ແຕະໃສ່ໄຂ່)
- ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ ຂາຍ ຫລື ນຳເອົາສັດ, ໄຂ່ ແລະ ອາຈົມ ໃຫ້ແກ່ຜູ້ອື່ນ.
- ໃນເວລາເຈົ້າຂອງ ຟາມ ແລະ ສະມາຊິກພາຍໃນຄອບຄົວ ກ່ອນຈະອອກໄປຈາກຟາມ, ຕ້ອງໄດ້ລ້າງ ແລະ ຖູເກີບ, ຕີນລົດຖີບ/ລົດຈັກ ຂອງໃຜລາວ ແລະ ຜົນຢາຂ້າເຊື້ອຢ່າງຄັກແນ່ເສັງກ່ອນ.

• ໄລຍະເວລາກ່ອນຈະນຳເອົາສັດປີກຄືນມາລ້ຽງໃໝ່

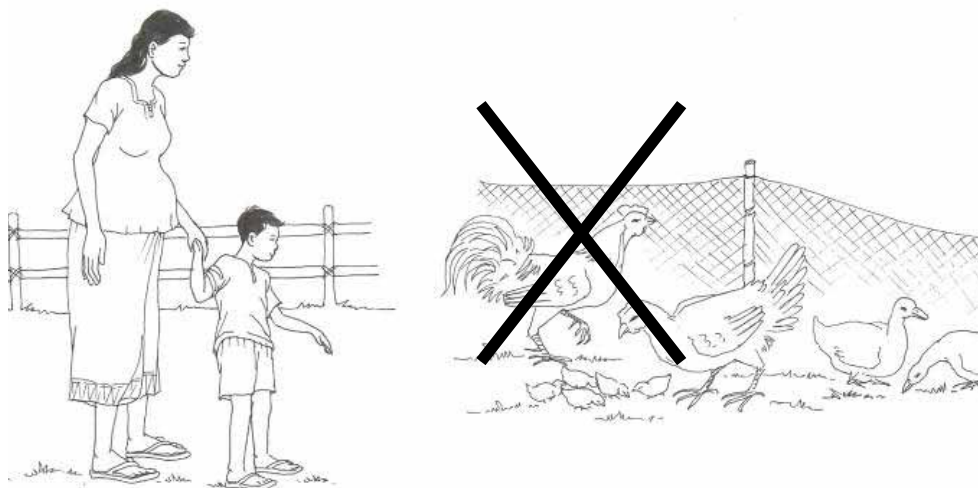
- ຫລັງຈາກໄດ້ທຳລາຍສັດປີກ ແລະ ອຸບປະກອນຕ່າງໆ, ລ້າງພື້ນ, ຖູ ແລະ ຜົນຢາຂ້າເຊື້ອ ຄອກ ແລະ ບໍລິເວນອ້ອມແລ້ວ, ທ່ານບໍ່ຄວນຈະຟ້າວນຳເອົາ ສັດໃໝ່ເຂົ້າມາເທື່ອ.
- ຕ້ອງໄດ້ທຳຄວາມສະອາດ ແລະ ຂ້າເຊື້ອ ອີກຄັ້ງນຶ່ງ ຫລັງຈາກ 1 ຫາ 2 ອາທິດ.
- ຫລັງຈາກໄດ້ດຳເນີນການອະນາໄມ ແລະ ຂ້າເຊື້ອຢ່າງຄັກແນ່ແລ້ວ ຕ້ອງປະຄອກເປົ່າໄວ້ກ່ອນ ຢ່າງຫນ້ອຍ 21 ວັນ ກ່ອນທີ່ຈະນຳເອົາສັດປີກໃໝ່ເຂົ້າມາ. ເຊື້ອພະຍາດຈະບໍ່ສາມາດມີຊີວິດຢູ່ໄດ້ ຮອດ 21 ວັນ ຢູ່ໃນສະພາບແວດລ້ອມ ຖ້າເຊື້ອພະຍາດດັ່ງກ່າວ ບໍ່ໄດ້ມີການພົວພັນກັບສັດ.

< 3 ອາທິດ >				
ວັນທີ 1 ກັນຍາ	< 1 ອາທິດ >	ວັນທີ 8 ກັນຍາ	< 2 ອາທິດ >	ວັນທີ 22 ກັນຍາ
ທຳຄວາມສະອາດ, ເຜົາໄຟ ແລະ ຂ້າເຊື້ອ.		ທຳຄວາມສະອາດ ແລະ ຂ້າເຊື້ອຄັ້ງທີ 2.		ນຳເອົາສັດໃໝ່ເຂົ້າມາ

ຮູບພາບ 14: ບາດກ້າວ ແລະ ໄລຍະເວລາ ກ່ອນທີ່ຈຳນຳສັດປີກໃໝ່ມາທິດແທນ.

ການປ້ອງກັນສຸຂະພາບຂອງຄົນ

- ເມື່ອມີການລາຍງານ ເກີດການລະບາດຂອງພະຍາດຢູ່ພາຍໃນແຂວງ ຫລື ປະເທດ, ທຸກຄົນຕ້ອງຮູ້ຈັກວ່າ ເຂົາເຈົ້າອາດຈະຕິດກັບພະຍາດນີ້ແລ້ວ. ພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ສາມາດຕິດໃສ່ຄົນໄດ້ ໂດຍຜ່ານທາງອາຈິມສັດ ຫລື ດ້ວຍການຫາຍໃຈເອົາເຊື້ອພະຍາດ ຊຶ່ງປ່ອຍອອກມາຈາກລົມຫາຍໃຈຂອງສັດປີກທີ່ຕິດເຊື້ອພະຍາດນີ້.
- ໃນຟາມສັດປີກທີ່ຍັງບໍ່ທັນຕິດເຊື້ອ, ຕ້ອງໃຫ້ພຽງຜູ້ດຽວເທົ່ານັ້ນ ທີ່ດູແລະຮັກສາສັດປີກ. ບຸກຄົນດັ່ງກ່າວ ຕ້ອງແມ່ນຄົນທີ່ມີອາຍຸກາຍກະສຽນ ແລະ ມີສຸຂະພາບແຂງແຮງ. ບໍ່ຄວນໃຫ້ແມ່ຍິງຖືພາ ແລະ ເດັກນ້ອຍມາພົວພັນກັບສັດປີກ.
- ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ບໍລິໂພກ ສັດປີກທີ່ຕາຍຍ້ອນພະຍາດ, ເນື່ອງຈາກວ່າທ່ານມີຄວາມສ່ຽງສູງ ທີ່ຈະຕິດພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ໂດຍສະເພາະໃນເວລາທ່ານຄົວສັດປີກ ທີ່ຕາຍດັ່ງກ່າວ.

- ພາຍຫລັງ ທຸກໆຄັ້ງ ທີ່ທ່ານໄດ້ຈັບສັດປີກ ຫລື ຜະລິດຕະພັນສັດປີກ (ຊີ້ນ, ໄຂ່) ທ່ານຕ້ອງໄດ້ລ້າງດ້ວຍສະບູໃນທັນທີ.

- ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ຄົນ ບໍລິໂພກເລືອດສັດປີກ ແບບດິບໆ.

- ສັດຕະວະແພດບ້ານ, ພໍ່ຄ້າມືກາງ, ແມ່ຄ້າຂາຍຢູ່ຕະຫລາດ, ຄົນທີ່ຊື້ສັດປີກເປັນ ຢູ່ຕະຫລາດ, ຄົນທີ່ຄົວສັດປີກ ເພື່ອບໍລິໂພກພາຍໃນ ຄອບຄົວ ຫລື ຢູ່ຮ້ານອາຫານ

ຕ້ອງໄດ້ປ້ອງກັນຕົວເອງ ໃນເວລາມີການສຳພັດກັບສັດປີກ. ຢ່າງໜ້ອຍເຂົາເຈົ້າ ຕ້ອງໄດ້ສວມໃສ່ໜ້າກາງ ແລະ ຖ້າເປັນໄປໄດ້ ໃຫ້ໃສ່ຖົງມື, ແວ່ນຕາ ແລະ ອື່ນໆ. ເຂົາເຈົ້າຕ້ອງຫມັ້ນລ້າງມືດ້ວຍສະບູ ຢູ່ເລື້ອຍໆ. ເຂົາເຈົ້າຕ້ອງໄດ້ຊັກເຄື່ອງນຸ່ງ, ເກີບຢ່າງໜ້ອຍ 1 ຄັ້ງຕໍ່ເດືອນ.

- ໃນຂອບເຂດທີ່ມີການລະບາດຂອງພະຍາດ, ຫ້າມເດັດຂາດບໍ່ໃຫ້ມີການສຳພັດກັບສັດປີກ ແລະ ຜະລິດຕະພັນສັດປີກ. ຈະມີແຕ່ເຈົ້າຂອງຟາມ, ສັດຕະວະແພດບ້ານ, ສັດຕະວະແພດ ເທົ່ານັ້ນທີ່ສຳພັດກັບສັດປີກໄດ້ ແຕ່ຕ້ອງໄດ້ໃສ່ຊຸດເຄື່ອງນຸ່ງປ້ອງກັນເປັນຢ່າງດີ.

- ທ່ານຫມໍ ແລະ ນາງພະຍາບານຂອງທ້ອງຖິ່ນ ຕ້ອງໄດ້ຊ່ວຍອອກຄຳແນະນຳຕ່າງໆ.

- ໃນເມື່ອເວລາທ່ານເອງ ຫລື ສະມາຊິກພາຍໃນຄອບຄົວ ຊຶ່ງໄດ້ມີການສຳພັດກັບສັດປີກ ໂດຍສະເພາະໂຕທີ່ເຈັບປ່ວຍ, ມີອາການໄຂ້ ຫລື ບັນຫາກ່ຽວກັບລະບົບຫາຍໃຈ, ຕ້ອງໄດ້ໄປພົບແພດ ທີ່ຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງທ່ານ ໂດຍດ່ວນ ພ້ອມທັງບອກທ່ານຫມໍ ວ່າທ່ານໄດ້ເຮັດວຽກກັບສັດປີກ.

ສັດຕະວະແພດບ້ານ ແລະ ພະນັກງານສັດຕະວະແພດຂັ້ນເມືອງ: ເປັນຄູ່ຂາຂໍກຸນແຈ ທີ່ສໍາຄັນ ໃນການຕໍ່ສູ້ກັບພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ

- ເຮົາຈະສາມາດຕໍ່ສູ້ກັບພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ໄດ້ດີທີ່ສຸດກໍຕໍ່ເມື່ອວ່າ (1) ມີການລາຍງານການລະບາດຂອງພະຍາດແຕ່ຫົວທີ, (2) ດໍາເນີນການຄວບຄຸມພະຍາດແຕ່ຫົວທີ. ໃນການຕໍ່ສູ້ກັບພະຍາດໄຂ້ຫວັດສັດປີກ ມັນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີຫລາຍກຸ່ມຄົນ ຕ້ອງໄດ້ມາຮ່ວມມືກັນເຊັ່ນ: ຊາວກະສິກອນ/ສັດຕະວະແພດບ້ານ/ ພະນັກງານສັດຕະວະແພດເມືອງ/ ພະນັກງານສັດຕະວະແພດແຂວງ/ ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ/ ຫ້ອງວິໄຈພະຍາດສັດ ແລະ ທ່ານຫມໍສັດຕະວະແພດ. ສັດຕະວະແພດບ້ານເປັນ ບຸກຄົນທີ່ເປັນຂໍກຸນແຈ ຂອງລະບົບຕາຫນ່າງດັ່ງນັ້ນ, ສັດຕະວະແພດບ້ານຕ້ອງມີມະນຸດສໍາພັນທີ່ດີກັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ລາຍງານສະພາບ ໃຫ້ເມືອງ, ແຂວງ ແລະ ອໍານາດການປົກຄອງຂັ້ນບ້ານຊາບ ໂດຍດ່ວນທີ່ສຸດ.
  - ສາຍພົວພັນທີ່ດີລະຫວ່າງ ສັດຕະວະແພດບ້ານ ແລະ ຊາວກະສິກອນ ເປັນຂໍກຸນແຈທີ່ສໍາຄັນເນື່ອງຈາກວ່າ ສັດຕະວະແພດບ້ານເປັນ “ຊ່ຽວຊານດ້ານສຸຂະພາບສັດ” ປະຈຳຢູ່ພາຍໃນບ້ານ ແລະ ມີການພົວພັນຢ່າງໄກ້ສິດກັບຊາວກະສິກອນ. ຖ້າມີການພົວພັນທີ່ດີ ຈະເຮັດໃຫ້ມີ ຂໍ້ສະດວກໃນການລາຍງານບັນດາພະຍາດທີ່ສໍາຄັນ ຈາກຊາວກະສິກອນກັບສັດຕະວະແພດບ້ານ ແລະ ສາມາດດໍາເນີນບັນດາມາດຕາການ ຄວບຄຸມພະຍາດສັດທີ່ສັດຕະວະແພດບ້ານມາແນະນຳ ໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ.
  - ສັດຕະວະແພດບ້ານ ແລະ ພະນັກງານຂັ້ນເມືອງ ສາມາດຊ່ວຍຊາວກະສິກອນໄດ້ ໂດຍການໃຫ້ຄຳແນະນຳທີ່ດີ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ບັນດາມາດຕາການຄວບຄຸມພະຍາດສັດ ເພື່ອປ້ອງກັນສຸຂະພາບຂອງຄອບຄົວ ແລະ ສັງຄົມ.
  - ສັດຕະວະແພດບ້ານ ແລະ ພະນັກງານຂັ້ນເມືອງ ຕ້ອງມີມະນຸດສໍາພັນທີ່ດີ ເພື່ອຮັບປະກັນ ການລາຍງານ ແລະ ສະກັດກັ້ນພະຍາດແຕ່ຫົວທີ:
    - ສັດຕະວະແພດບ້ານ ຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ໃນການຮ່ວມມືປະສານງານກັບ ພະນັກງານຂັ້ນເມືອງເນື່ອງຈາກວ່າ ເຂົາເຈົ້າຈະໄດ້ ຮັບການຊ່ວຍເຫລືອດ້ານເຕັກນິກ ຈາກຫນ່ວຍງານສັດຕະວະແພດຂັ້ນເມືອງ.
    - ພະນັກງານຂັ້ນເມືອງ ຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດເຫມືອນກັນ ໃນການຮ່ວມມືປະສານງານກັບ ສັດຕະວະແພດບ້ານ ເພາະມັນເປັນ ຫົນທາງດຽວເທົ່ານັ້ນ ທີ່ເຂົາເຈົ້າຈະຮູ້ຈັກສະພາບຫຍັງແດ່ ທີ່ເກີດຂຶ້ນຢູ່ຂັ້ນບ້ານ. ນອກຈາກນັ້ນເຂົາເຈົ້າ ຍັງໄດ້ນຳໃຊ້ສັດຕະວະແພດບ້ານ ເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບັນດາມາດຕາການຄວບຄຸມ ຫລື ປ້ອງກັນພະຍາດສັດ ຢູ່ຂັ້ນບ້ານ.
- ⇒ ເພື່ອຢາກເຮັດໃຫ້ ມີຂໍ້ສະດວກ ໃນການພົວພັນປະສານງານຂັ້ນເມືອງ, ກອງປະຊຸມ ເປັນປະຈຳລະຫວ່າງ ສັດຕະວະແພດບ້ານ (ແລະ ສັດຕະວະແພດເອກະຊົນ) ແລະ ພະນັກງານສັດຕະວະແພດເມືອງ ຈະເປັນປະໂຫຍດທີ່ສຸດ.